

Nyksund - En reise

*Katrine Maria Busund
Kristin Groos Kilen*

Vår 2020

Innhold

06	introduksjon
08	vår oppgave
10	bakgrunn
22	prosjektet
24	strategier
32	portalen
52	tårnet på odden
64	fjellhostellet i Kattflåget
110	brygga på Indreøya
122	saunaen på tjernet
134	fryseriet i Nyksund

Katrine Maria Busund og Kristin Groos Kilen
Veileder: Andreas Gjertsen
Fakultet for arkitektur og design
NTNU Vår 2020

Der ikke annet er oppgitt er foto og illustrasjoner våre egne

Introduksjon

Vårt prosjekt er et mulighetsstudie som søker å avdekke potensialet langs Nyksundveien og inne i Nyksund, Vesterålen. Gjennom semesteret har vi grundig undersøkt og utforsket dette området, og det har resultert i en serie større og mindre intervensjoner langs veien mellom Myre og Nyksund. Vi foreslår noen overordnede grep som kan strekke ut og forbedre måten man reiser på og opplever steder som Nyksund.

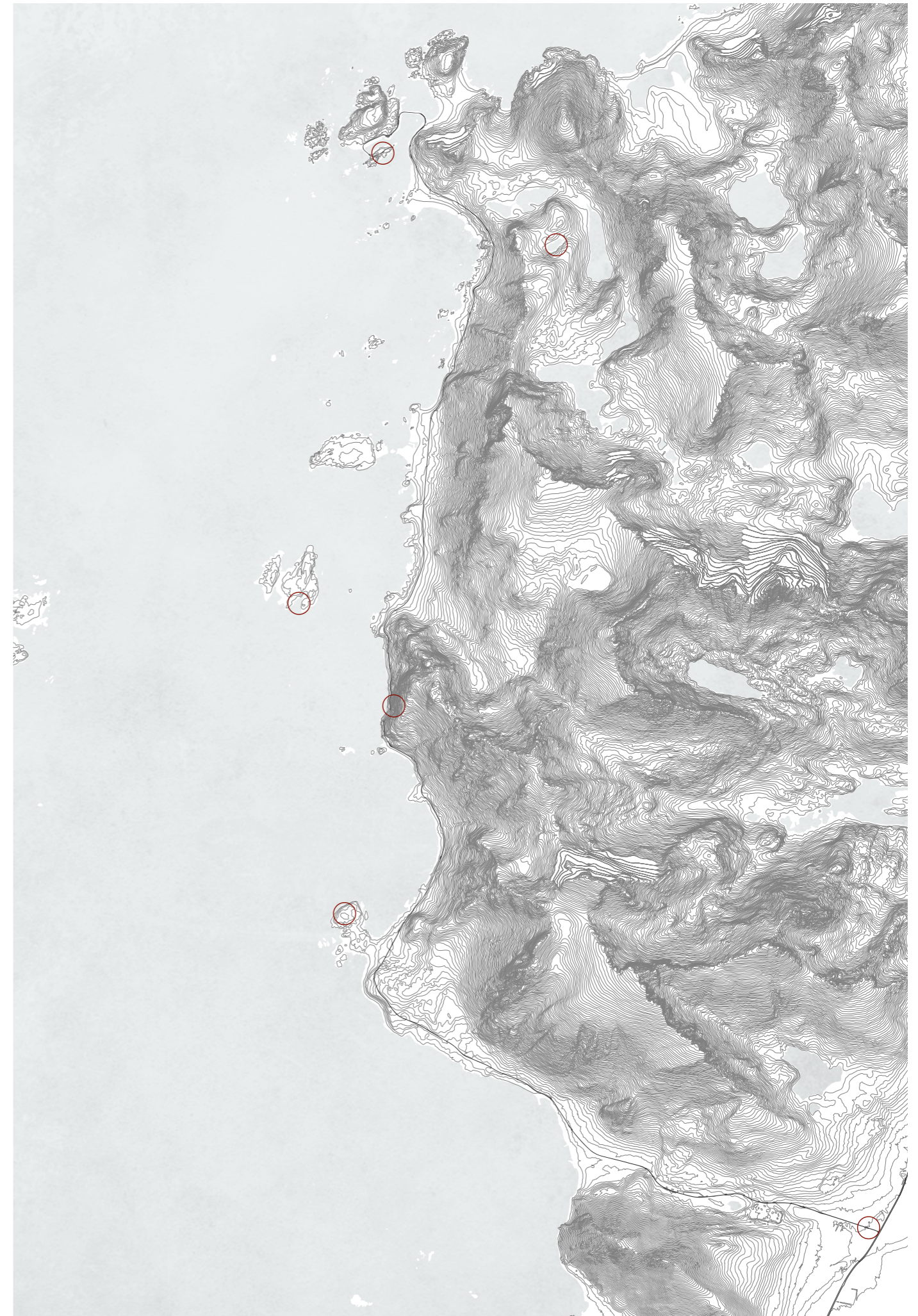
Vår oppgave

Vår oppgave har som mål å la reisen til Nyksund bli en aktiv del av turistdestinasjonen Nyksund, gjennom møter mellom landskap og arkitektur. Vi ønsker å bevisstgjøre de reisende om hva slags landskap og kontekst de befinner seg i, og videre forsterke disse inntrykkene gjennom arkitektoniske inngrep. En bevisstgjøring kan bidra til å påvirke hvordan turistene behandler naturen rundt seg. Dette har overføringsverdi til mange tilsvarende veier i Vesterålen og Lofoten,

Vi har tegnet seks prosjekter av ulik karakter og størrelse. Intensjonen har vært å legge opp til en reise som er variert, og som oppfordrer til å stoppe opp underveis og ta innover seg uttrykk. Det er ulikt program som legger opp til ulik bruk på hvert sted. På denne måten oppmuntrer og frister man til å strekke ut reisen, i stedet for at det kun handler om å komme seg fra A til B.

Det er lagt opp til naturopplevelser som bading i havet eller i tjern, overnatte på holmer eller i fjellveggen, vertikal vandring i tårn eller fjell, samt å møte andre reisende og utveksle erfaringer. Man kan velge hvor mange av stedene man vil innom og hvor lang man ønsker å gjøre reisen. Hvert sted vil ha en dynamisk og variert karakter i løpet av årstidene, og dette kan bidra til flere besøkende i Nyksund året rundt, i stedet for høytrykk om våren og sommeren. Det kan igjen skape helårslige arbeidsplasser der vi foreslår bemanning, samt inne i Nyksund.

I den arkitektoniske tilnærmingen vår har vi hatt fokus på å dekke over et spenn, fra det helt enkle og pragmatiske til det spennende og uventede, og som på varierende vis er fundamentert i landskapet og historien som finnes her. Tre av prosjektene, tårnet, den flytende saunaen og brygga, er eksempler på mulige svar heller enn konkrete løsninger, og hvor ideen og plassering i landskapet har vært viktigere enn selve utformingen.

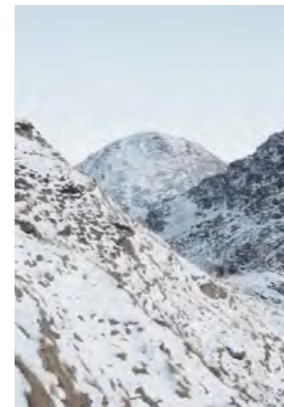
Bakgrunn

I flere år har Vesterålen og spesielt Lofoten vært en yndet turistattraksjon som har tiltrukket seg enorme mengder turister. Det har utviklet seg til å bli en global merkevare, og turismen i Lofoten regnes for å være jevnstor med fiskerieringen i regionen.

Små kommunesentra har blitt overlatt til å håndtere dette turisttrykket på egen hånd. Områder som tidligere var ukjent utenfor Norges grenser, har plutselig blitt internasjonale destinasjoner. Mangel på infrastruktur som kan ta imot alle de besøkende har resultert i forsøpling av naturen i form av avfall og avføring, nedtramping av natur- og kulturlandskap, ukontrollert teltning og kaotisk bobilparkering. Det innføres flere gode tiltak lokalt, som skilting, festivaldoer og søppelcontainere, men de er ikke en del av en langsiktig plan, men heller provisoriske løsninger på problemer som hopper seg opp.

Flere av disse områdene er økonomisk avhengige av turismen for å gå rundt, og den er gjerne sesongbasert. Det skaper en skjørhet og ustabilitet, og gir store kontraster blant de ulike årstidene, som merkes spesielt av de fastboende. Det er en aktuell tematikk om hvordan små steder i Lofoten og Vesterålen kan være attraktive besøksdestinasjoner året rundt.

Vesterålen har tidligere vært i skyggen av Lofoten, men begynner nå å bli en del av det samme maskineriet. Naturopplevelser og sjarmerende fiskevær tiltrekker på samme vis som i Lofoten. Man ser at problemstillingene i Lofoten begynner å opptre i Vesterålen også. Fordelen til Vesterålen er at man fortsatt har mulighet til å være i forkant av problemene.

Vesterålens mest besøkte sted

Det mest besøkte stedet i Vesterålen er det gamle fiskeværet Nyksund, som ligger en 20 minutters kjøretur nordover fra Myre, helt på nordsiden av Langøya. Øksnes kommune har ingen langsiktig plan for Nyksund eller hvordan de skal håndtere turismen.

Hvor mange og hvem kommer?

Dronningruta trakk i 2019 over 65 000 turgåere. Man regner med at mellom 40 og 60 000 er innom Nyksund i løpet av en sommer. Mennesker fra hele verden kommer, men det er en hovedvekt av turister i 40-årene fra Europa og spesielt Frankrike. Flere og flere i 20-årene tar turen.

Hva tiltrekker?

De internasjonale turistene kommer for å se naturen, slik som midnattssol, nordlys, vær og vind, fjellturer, sea safari og sjeldne dyrearter, samt å oppleve et "forlatt" fiskevær. Men det er også mange fra Vesterålen som reiser inn til Nyksund for å spise på Ekspedisjonen, som er velkjent i hele landsdelen for den kortreiste maten de serverer.

Friksjonen mellom fastboende og besøkende

Mange av turistene som kommer er lite informert om hva slags kultur og landskap de befinner seg i. Bobilturistene legger igjen lite tid og penger, men mye slitasje på naturen. Busser fra cruisebåter kjører innom og tar et par bilder før de reiser igjen. Det er minimalt med infrastruktur til å ta imot turistene. Det blir liggende igjen mye søppel og avføring både i Nyksund og langs Dronningruta. Turgåerne er ofte dårlig kledd og ikke forberedt på Dronningrutas lengde og vanskelighetsgrad. Turistene står i hagen eller utenfor vinduet til fastboende. Om vinteren kommer det svært få besøkende.

I dag bor det rundt 30 personer året rundt i byen ute ved havet, hvorav seks er barn. Selv om det er få fastboende, er de limet for virksomhetene i Nyksund. Uten dem ville det ikke vært et sted å komme til, da mange av dem driver innenfor reiselivsnæringen. Dersom turismen kommer ut av kontroll, vil det være uattraktivt for dem å bli boende.

Nyksund

VESTERÅLEN

Myre

Sortland

Skagen

Eyenes

LOFOTEN

Svolvær

Leknes

VESTFJORDEN

..... hurtigruta

Hvordan kommer turistene seg til Nyksund idag?

Turister som kommer langveisfra ankommer flyplassene Evenes og Skagen, hvor de tar flybuss videre til Sortland, som ligger 52 km sør for Nyksund. Man kan også ta tog til Fauske, og buss videre til Sortland. Mange turister velger å ankomme via sjøveien, for eksempel med Hurtigruta eller cruisebåter, som stopper på Sortland. Cruisebåtturister ankommer Nyksund med i fulle busser i regi av cruisebåtene.

Fra Sortland går det lokale busser inn til tettstedet Myre, eller man kan leie bil.

For de som ikke reiser kollektivt, ankommer mange med egen bil eller bobil for å utforske Vesterålen. Noen velger også sykkelferie, og ankommer Nyksund på sykkel.

1t 20 min 60 min 40 min 20 min

Nyksund

• Høydalen

• Myre

Sortland •

Stokmarknes

..... avstand med bil

----- hurtigruta

Nasjonale Turistveger

Øksnes kommune er i en prosess med å søke om at Dronningruta skal bli Nasjonal turiststi. Da vil trykket fra besøkende øke enda mer. Det er også kommet forslag om at veien ut til Nyksund skal søkes om å bli Nasjonal turistvei. Det vil i så fall føre til asfaltering og forstørrelse av veien, slik at bilen kommer lettere frem. Vi opplever at veien slik den er i dag har særegne kvaliteter som vil gå tapt med en slik måte å reise på.

Nasjonale Turistveger er et landsdekkende prosjekt bestående av 18 kjøreturer gjennom vakker norsk natur som Statens vegvesen har ansvar for å gjennomføre. Ambisjonen er å forsterke, foredle og gi særpreg til kjøreopplevelsen, og gi veifarende turister det ypperste av norsk natur sett fra bilvinduet med nyskapende arkitektur og tankevekkende kunst.

Slik mange av turistveiene er designet i dag, er hovedintensjonen til rasteplassene langs veien å kunne gå ut av bilen på spesielt tilrettelagte steder med vidt utsyn over landskap eller på nifse steder med bratte stup, besøke toalett, fotografere, parkere bobilen om natten eller spise medbrakt mat. I flere av turistveiprojektene blir naturen fremstilt som noe man kun skal betrakte på avstand, fremfor noe man kan gå inn i, røre ved og være en del av.

Med Statens vegvesen som ansvarlig for prosjektene får landskapet primært fokus gjennom bilvinduet. Mange av turistveiprojektene behandler omgivelsene som kulisser og en kontrastbakgrunn for spektakulær arkitektur som er så sterk i seg selv at de besøkende mister fokus på stedets natur.

Vi ønsker å utfordre Nasjonale Turistveger slik de opptrer i dag, og vi tror det finnes alternative måter å oppleve norsk natur langs veien. I prosjektene langs Nyksundveien ønsker vi at stoppestedene skal gi mulighet for kontakt med naturen, gjennom å aktivt bruke den og føle den på kroppen. Vi ønsker at selve arkitekturen skal presentere og formidle landskapet den befinner seg i, fremfor å dominere og overskygge den.

I stedsheftet kan du lese mer inngående om bakgrunn for oppgaven.

Prosjektet

Prosjektet manifesterer seg gjennom seks stopp, som er tegnet ut i ulik grad. De presenteres først som en del av overordnede strategier som vises på de neste sidene. Deretter blir hvert stopp presentert individuelt.

Strategier

Slower travel

Veien ut til Nyksund er 13 km lang og grusbelagt. Det er en overkommelig strekning for de fleste. Vi tilrettelegger for sykkel og gange som hovedtransportmidler mellom Myre og Nyksund, med sykkelutleie på starten og slutten av reisen. Det vil gjøre det mindre attraktivt å kjøre bilen til Nyksund - men enkelt å ta sykkelen eller beina fatt! Mange av dem som velger å reise til Nyksund og Vesterålen har allerede reist kjempelangt.

Vi tror det ligger en spennende friksjon mellom de reisende og måten de reiser på. For disse besøkende som har reist så langt nord trenger ikke alt være tilgjengelig og umiddelbart, når de uansett har gjort seg så stor flid med å komme seg dit. Dette gjenspeiler kulturen og hverdagslivet mange steder i Nord-Norge - det er store avstander og alt er ikke like tilgjengelig til enhver tid, særlig ikke når været slår om. Livet til de som har bodd her har vært og er mer tungvint og hardt enn mange andre steder - og dette er det fint å gjøre de besøkende oppmerksomme på.

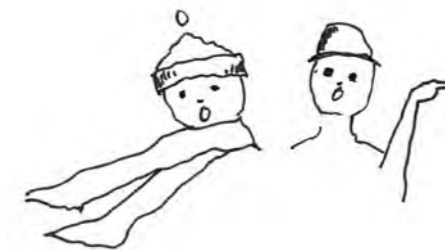
Uten bilen kommer man nærmere naturen gjennom sansene - du kjenner vinden rive i håret, hører bølgene som slår inn mot berget og trår på ujevnt underlag. Nyksundveien kan fortsatt kjøres på av de som bor langs strekningen og er avhengige av veien i hverdagen, men vi ønsker å gjøre det mer attraktivt å velge sykkel eller ta beina fatt for de besøkende.

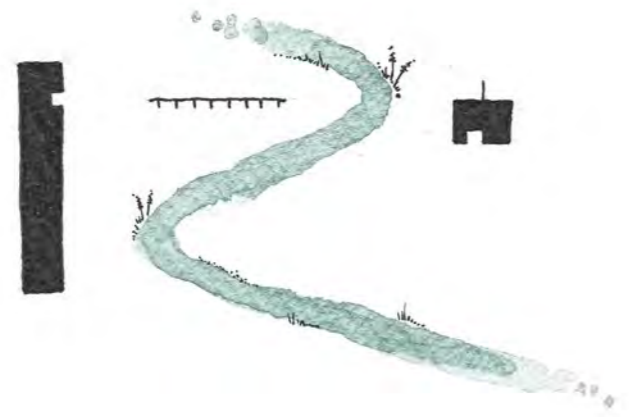
Etablerer en tydelig start og slutt for reisen

I dag er det minimalt med informasjon i Nyksund om hvor man kan ferdes og hvor man kan parkere bilen. Vi foreslår en tydelig start og slutt på reisen mellom Myre og Nyksund, gjennom et servicebygg på starten og en transformasjon av det gamle Fryseriet inne i Nyksund. Disse stedene har sykkelutleie og -levering, utstillingsareal, utstyrsutleie/-levering, opphold og informasjon, slik at man er rustet og klar for reisen man begir seg ut på.

Noe helt uventet

Vi tilrettelegger for en via ferrata i fjellveggen når du er halvveis på reisen. Denne leder opp til overnatting i fjellveggen. Et betongbygg vokser ut av veien, og dette fungerer som et service- og samlingspunkt for de som velger å klatre og de som bare trenger en pause på reisen. I kraft av naturen vil stoppet oppleves uventet, skremmende og spennende, og man får ta del i det - ikke bare stå og observere.

Skulpturer langs veien

Vi foreslår tre mindre og lavmælte "skulpturer" plassert langs strekningen som oppdages gjennom utforskning og et oppmerksomt blikk; et tårn, en brygge og en sauna. De er vesener i landskapet. Formsvaret er en reaksjon på landskapet de ligger i, og funksjonen deres tilrettelegger for naturopplevelser som i dag ikke er mulig. Flere av prosjektene ligger gjemt fra veien, slik at man aktivt må ta i bruk naturen og gå på oppdagelsesferd. Informasjon om hvor de ligger i landskapet kan man finne på Portalen. Dersom man har med seg telt kan man overnatte på disse stoppene, og det skaper en mer kontrollert telting. På hvert sted er det sykkelparkering, avfallshåndtering og utedo.

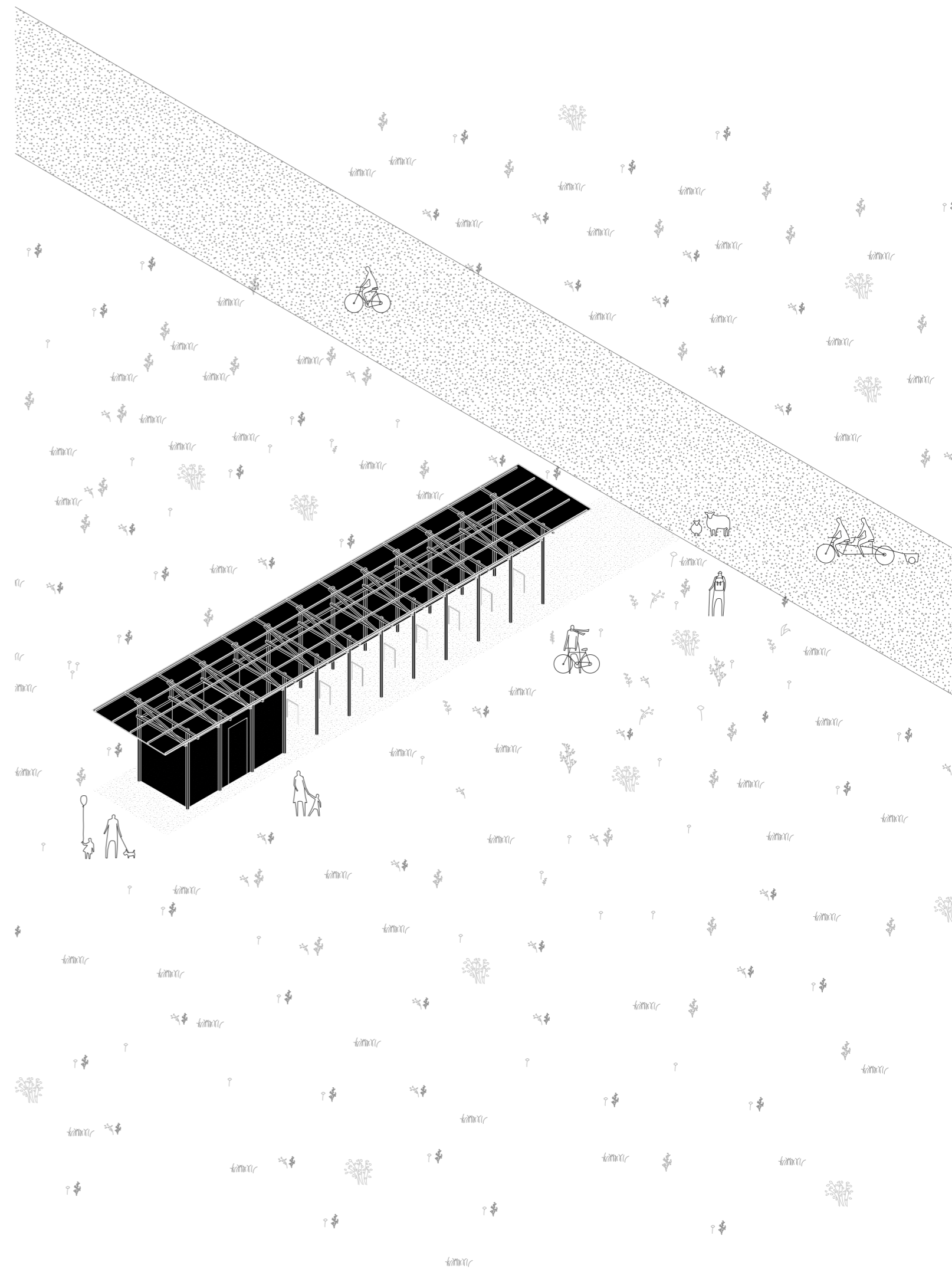

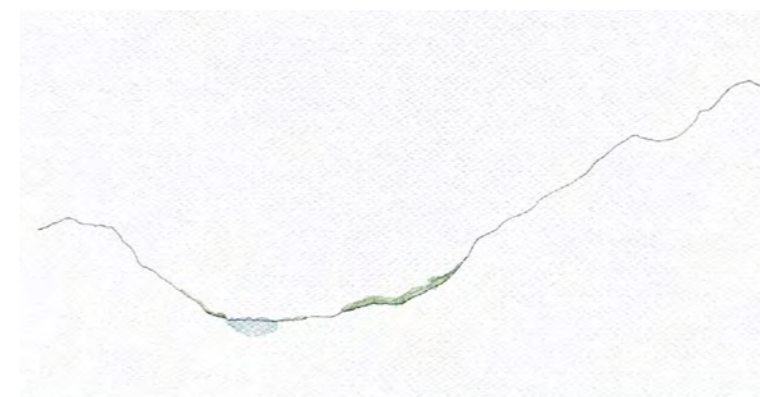
Dronningrutas startsted flyttes til Opplandet

I dag starter man den populære fjellturen blant private eneboliger på Skåltofta. Det er en situasjon som er påtrengende for de fastboende og utydelig for de besøkende. På Opplandet er det god plass og ingen eneboliger. Ved å flytte startstedet til dit knyttes Dronningruta tettere til Nyksund, og man kan tilføye avfallshåndtering, utedo og sykkelparkering.

Prinsipp for sykkelparkering, avfallshåndtering og toalett

Mangelen på infrastruktur som kan håndtere grunnleggende behov for turistene er et vanlig og stort problem i Vesterålen og Lofoten. Der det ikke finnes toaletter eller søppeldunker, gjør folk fra seg langs stier og kaster søppel i naturen. Disse problemstillingene gjelder også i og rundt Nyksund og Dronningruta. For å håndtere dette på en enkel måte foreslår vi et nøkternt konstruksjonsprinsipp av tre som kan utvides etter behov og som inneholder sykkelparkering, søppeldunker og enkle utedøer. Et tak av bølgeblekk beskytter konstruksjonen.

Portalen

Første stopp

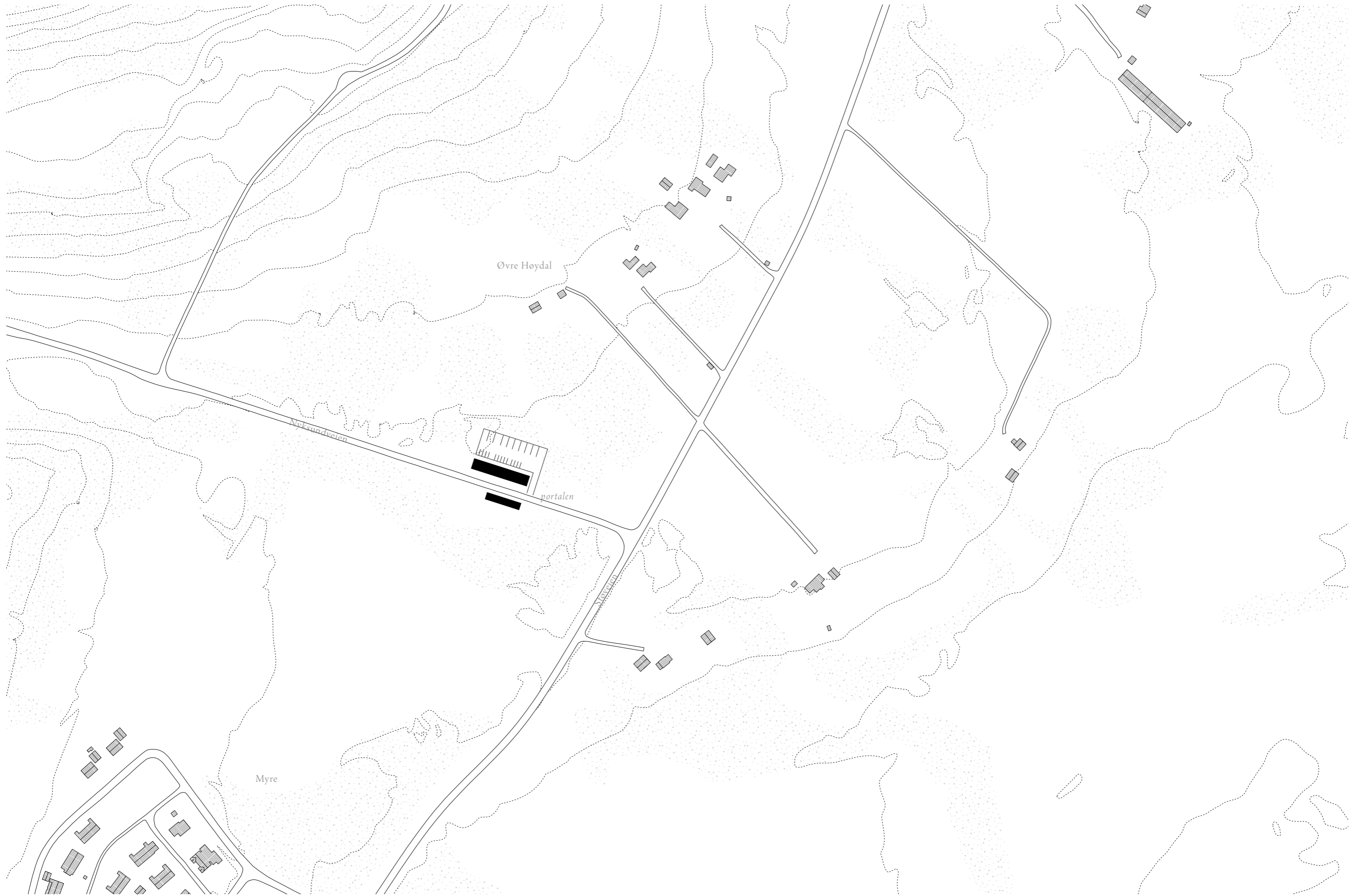
Starten på en reise

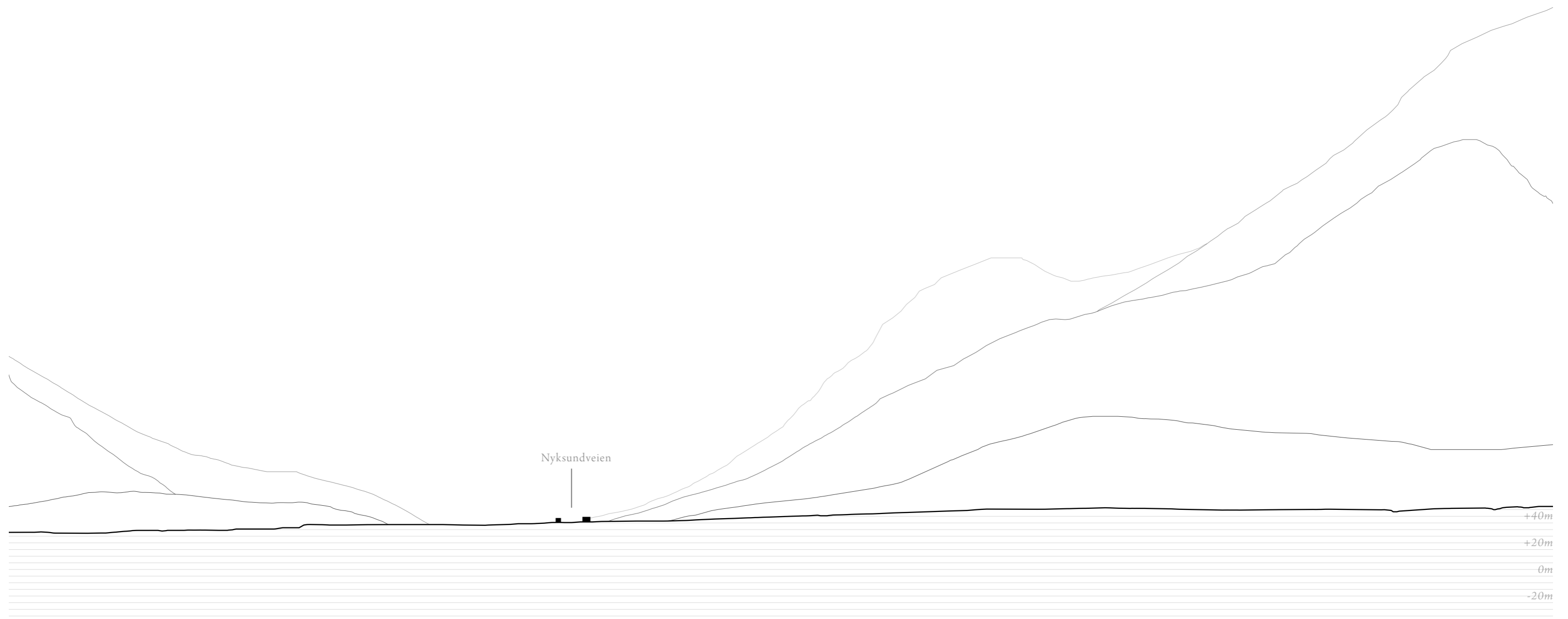
Myre er nærmeste tettsted fra Nyksund. Når du kjører fra Myre mot Stø kan du ta av til venstre. Da er man på fylkesvei 7672. Den fortsetter til Høydalen, hvor veien blir kommunal vei, og leder deg frem til Nyksund, som er endepunktet. Denne strekningen kalles også Nyksundveien.

Møtet mellom Støveien og Nyksundveien markerer et skifte i landskap. Førstnevnte er kulturlandskap, sistnevnte er i større grad naturlandskap. Vi foreslår her et enkelt serviceanlegg på hver side av Nyksundveien, som markerer starten på reisen til Nyksund. Dalen som landskapsrom understreker bygningens funksjon som portal, med fjell på hver side.

Her kan man parkere bil og bobil, og strekke på beina etter en lang reise i bilen. Før man skal videre på tur, er det en rekke forberedelser som må til. Sko må knyttes, toalettbesøk og flaskefylling må unnagjøres, man må være orientert og forberedt på hvor man skal, niste må inntas så man ikke går på tom mage. Endel har behov for å leie utstyr som sko, klær eller sykler og elsykler. Disse funksjonene samles i Portalen. Booking av overnatting langs reisen og guidet tur kan også gjøres her. Et museumsområde med gjenstander og bilder fra storhetstiden innen fiske gir en liten forsmak på det som venter. Det vil også være et møtepunkt for de mange reisende, hvor man kan utveksle erfaringer og fortelle hverandre om hvor man har vært eller hvor man skal videre.

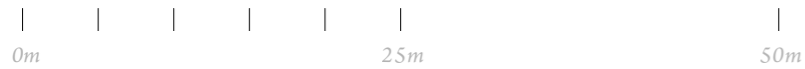

Nyksundveien

0m 100m 200m

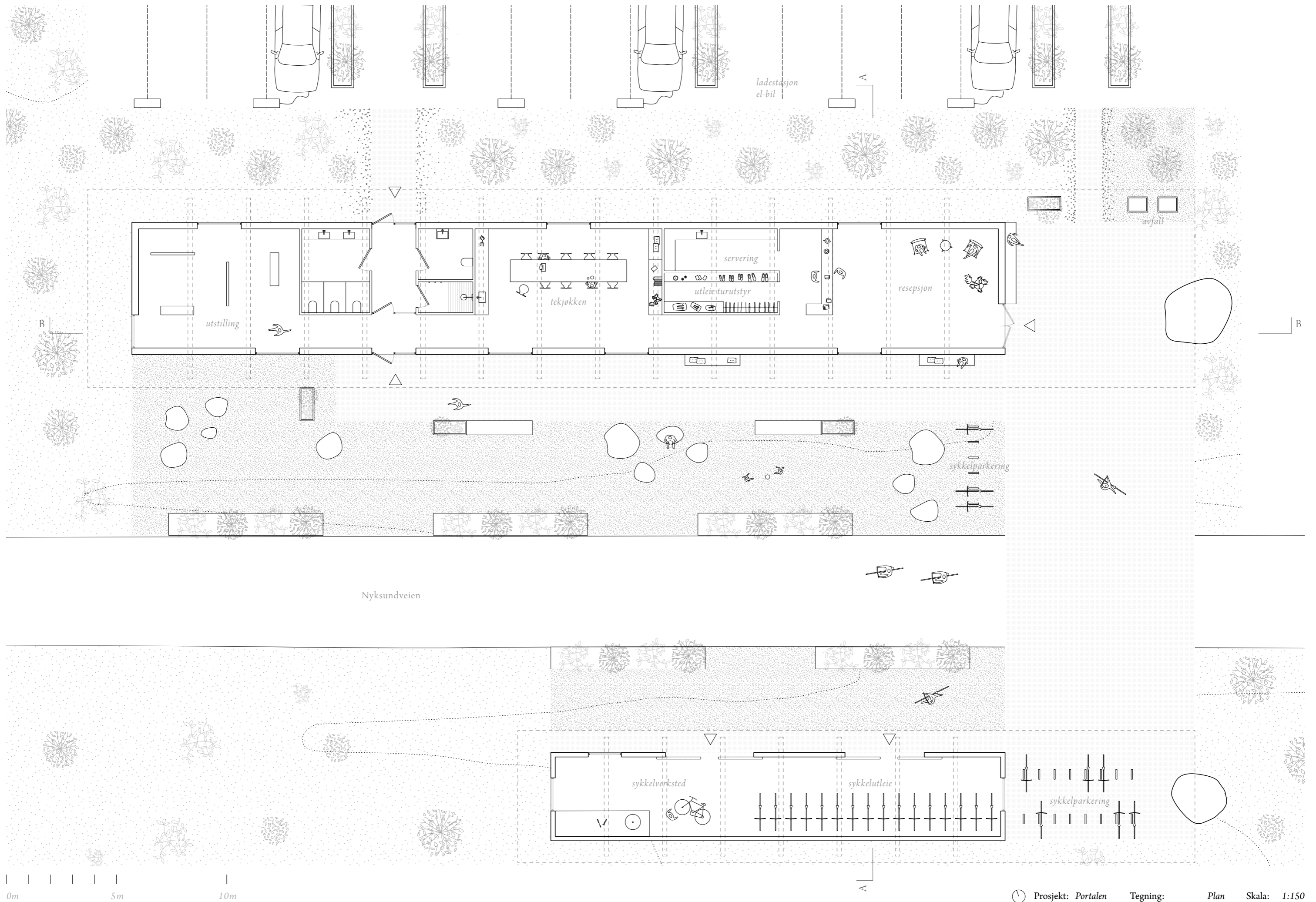

Arkitektonisk tilnærming

I den arkitektoniske tilnærmingen har vi her forsøkt å være pragmatiske, men likevel jobbet med kvaliteter som lysinnslipp og sekvenser av rom.

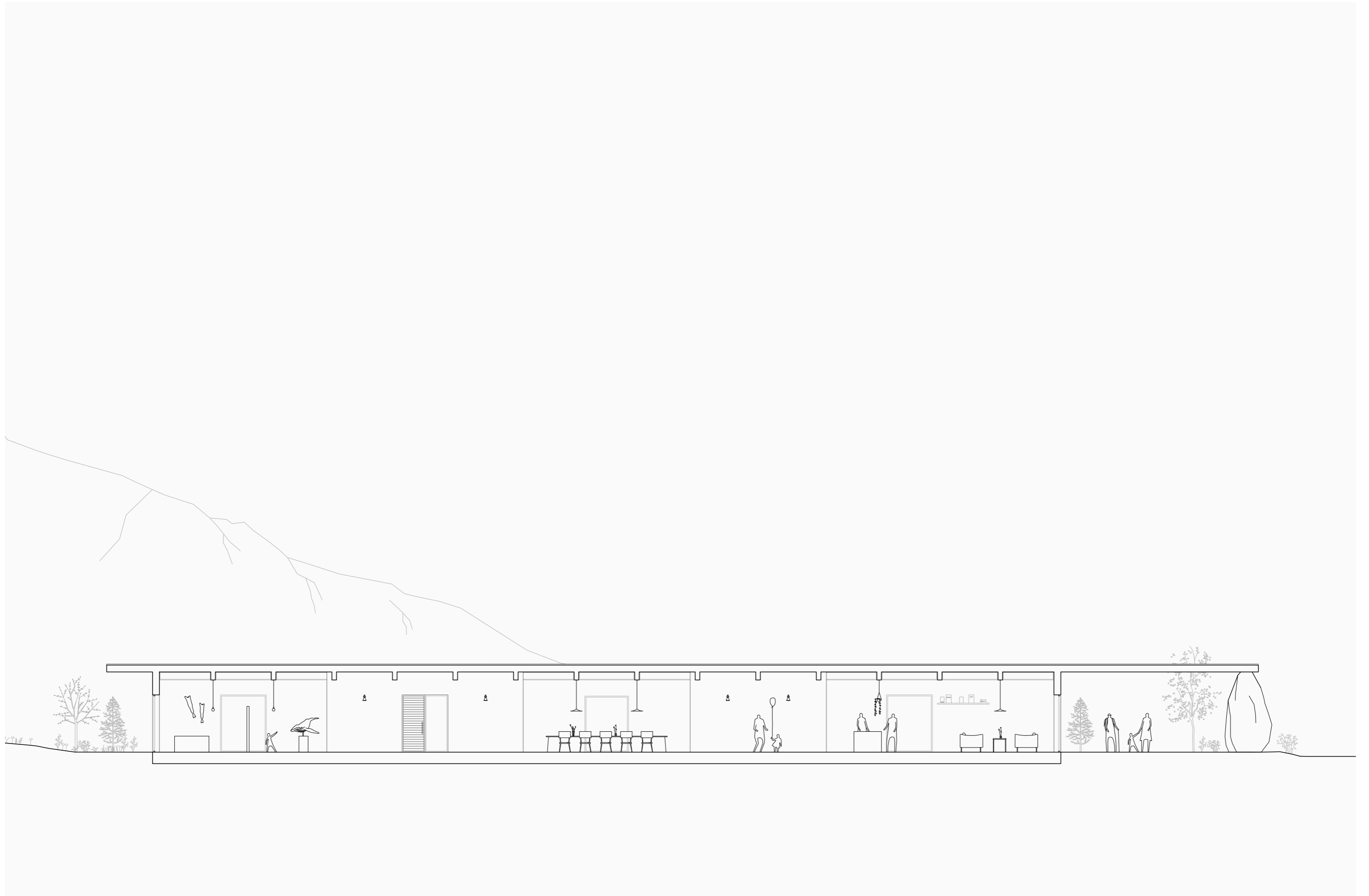
Byggene er av prefabrikkert betong, med bjelker og innervegger av tre. Mellom bjelkene er det glass i fasaden for å løfte opp taket og lyse opp himmlingen. Toalett og dusj har en egen inngang fra parkeringsplassen slik at disse kan være åpne selv når bygget er ubemannet og låst. Parkeringsplassen har bobiltømming og elbil-lading. Sykler til utleie står i et fint skur som har et tilhørende sykkelverksted. Plassen som oppstår mellom de to bygningene blir stedet for å strekke på beina, lufte hunden, sitte i solen og snakke med andre reisende. Et dekke av steinheller strekkes over veien og forbinder de to bygningene. Dette signaliserer en mer menneskelig bruk på tvers av veien, og gjør det mindre attraktivt for bilen å kjøre raskt forbi her.

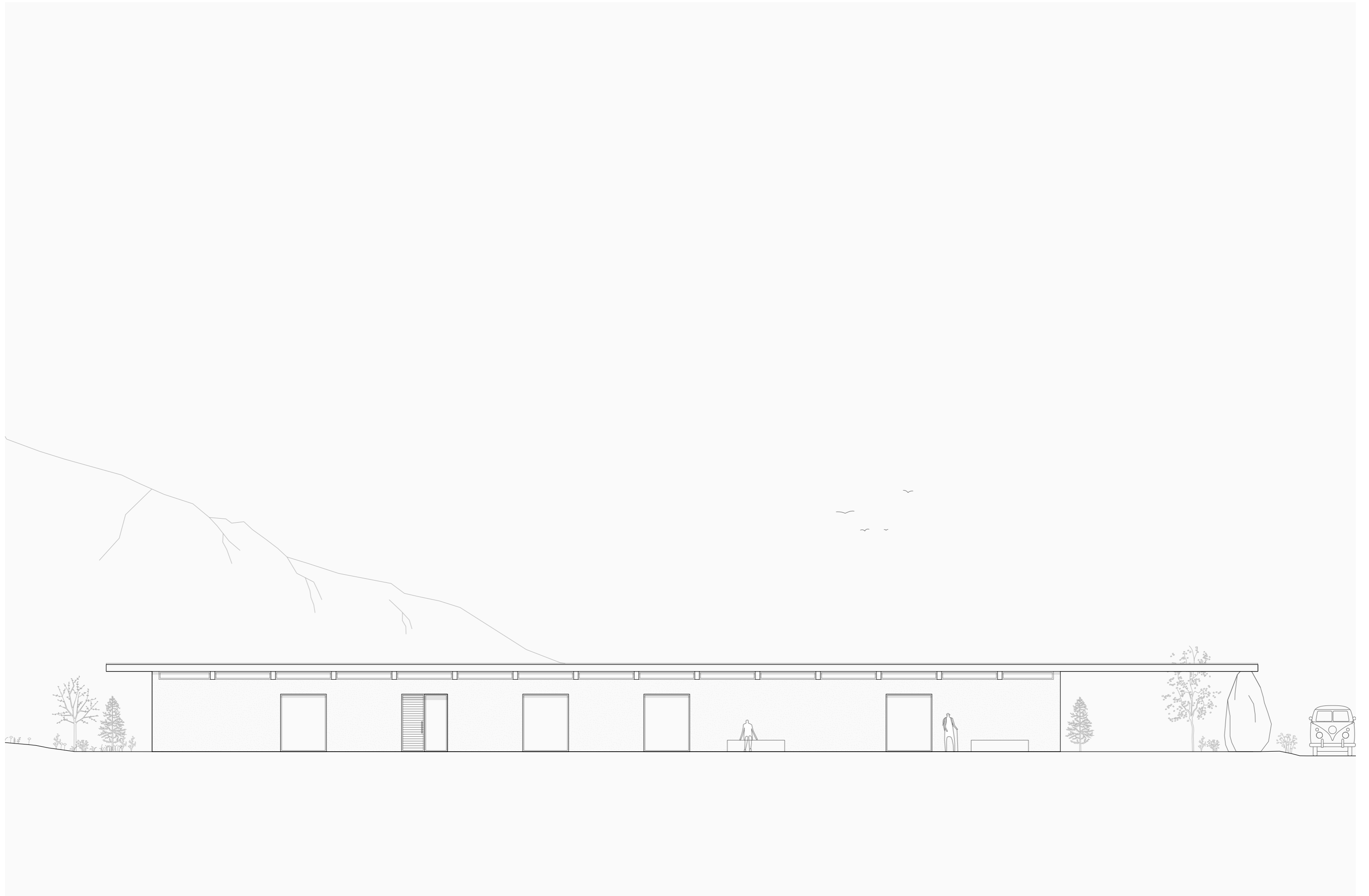
0m | 5m | 10m

Prosjekt: *Portalen* Tegning: *Snitt A-A* Skala: *1:150*

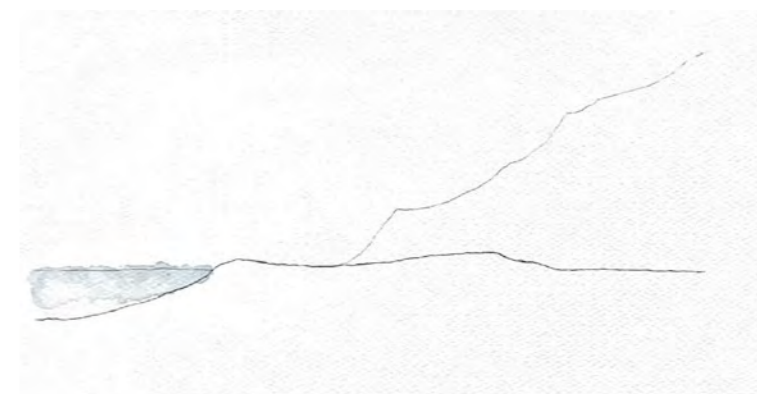

0m 5m 10m

Prosjekt: *Portalen* Tegning: Snitt B-B Skala: 1:150

0m | 5m | 10m

Tårnet på odden

Andre stopp

En vertikal vandring

Når man kommer ut av dalføret åpenbarer havet seg, og en odde springer ut av fjellet. Ytterst på odden foreslår vi et tårn som reisens andre stopp.

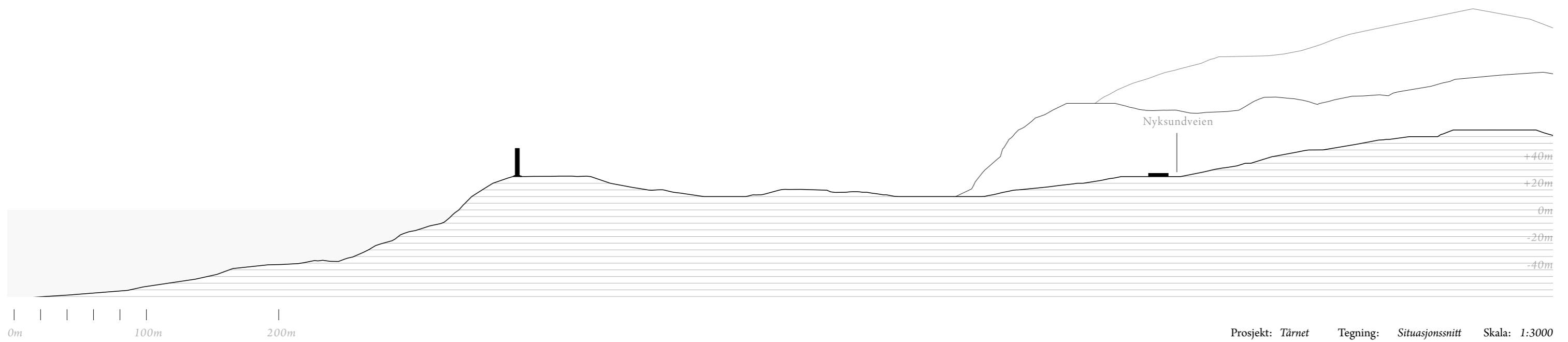
Det blir en tydelig markør i landskapet for de reisende, på samme måte som fyrstårnet viste vei for fiskerne i mørket. Samtidig er det et orienteringspunkt for fiskerne på havet når fjelltoppene er tåkelagt.

Med tårnet ønsker vi at de besøkende skal bli bevisst naturkreftene som rår og det livet som har utviklet seg her på naturens premisser, gjennom en vertikal vandring.

Man ankommer sykkelparkering langs veien, og følger så en sti ut på odden. Tårnet er 20 m høyt og 3,5 m bredt, og står på et platå av betong som tydelig definerer tårnets plass. Konstruksjonen er et treskjelett kledd med bord av tre, og er uisolert. Trappen innvendig er så smal at du må bevege deg alene. Bordene er skråstilt med luft i mellom, slik at når du vandrer opp kan du ikke se direkte ut, men du kan kjenne vinden rive og regnet blåse gjennom veggene i tårnet. Hver fasade har en åpning ut mot en bestemt retning, slik at du kan se tilbake mot veien i øst, mot Myre i syd, mot havet i vest eller mot Nyksund i nord. Når du ankommer toppen har du panoramautsikt, og det er et fint sted å titte på sjeldne fuglearter, få et glimt av livet i havet som dukker opp over vannflaten, virkelig kjenne på været og se horisonten i nord-vest.

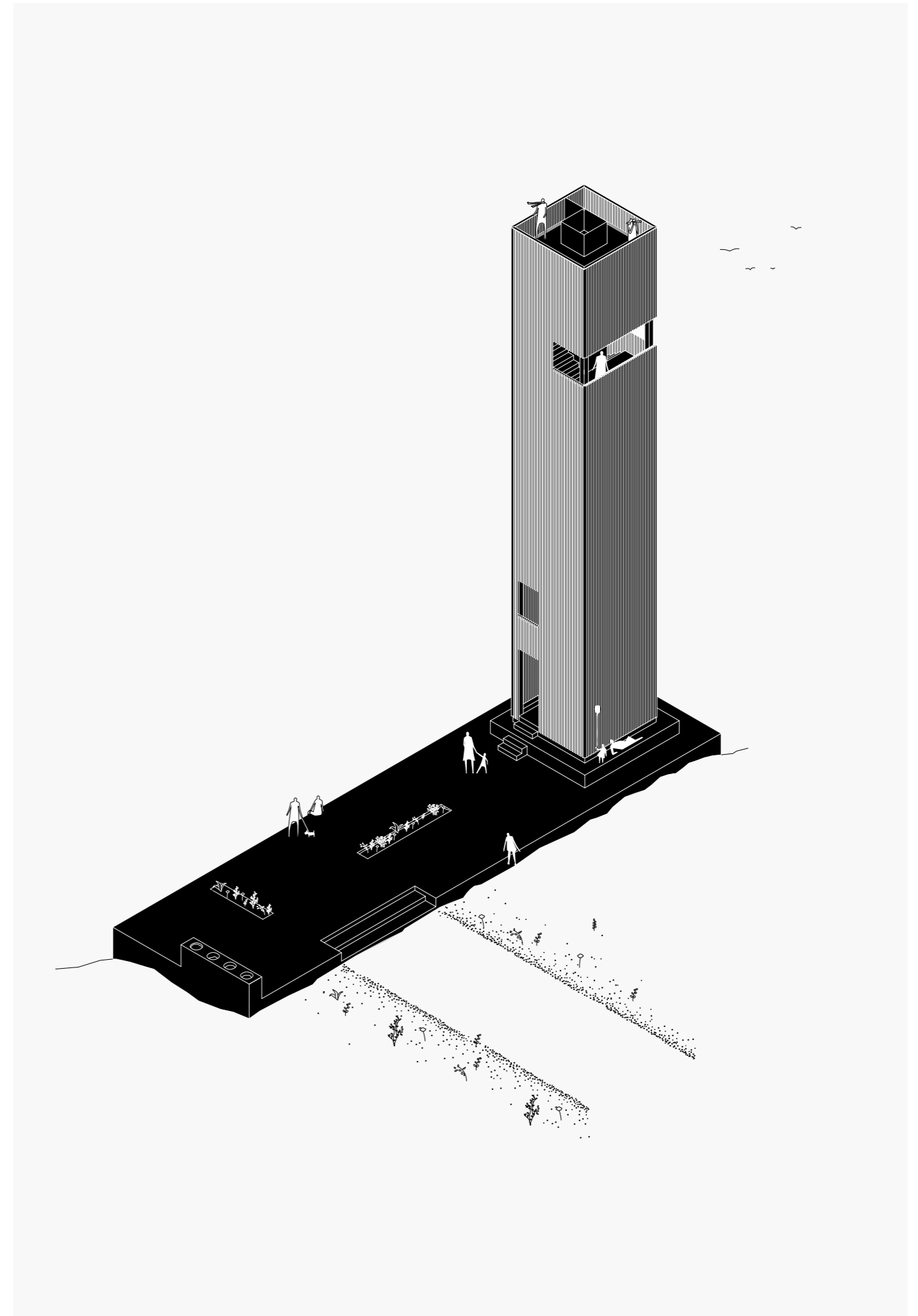

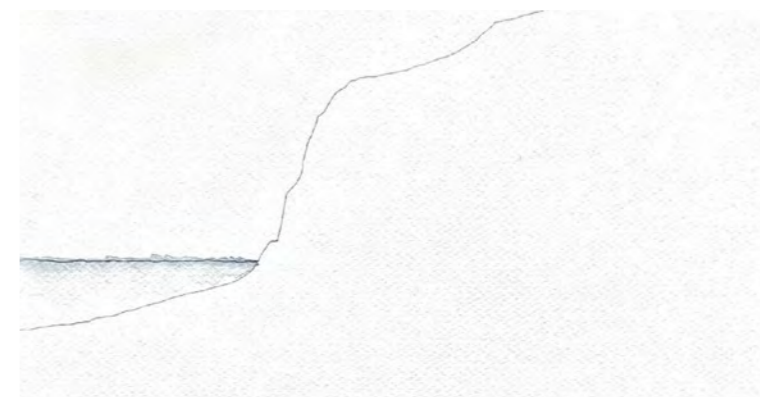

De skråstilte bordene skaper et dynamisk lysinnslipp når du beveger deg opp i tårnet.

Fjellhostellet i Kattflåget

Tredje stopp

Det uventede

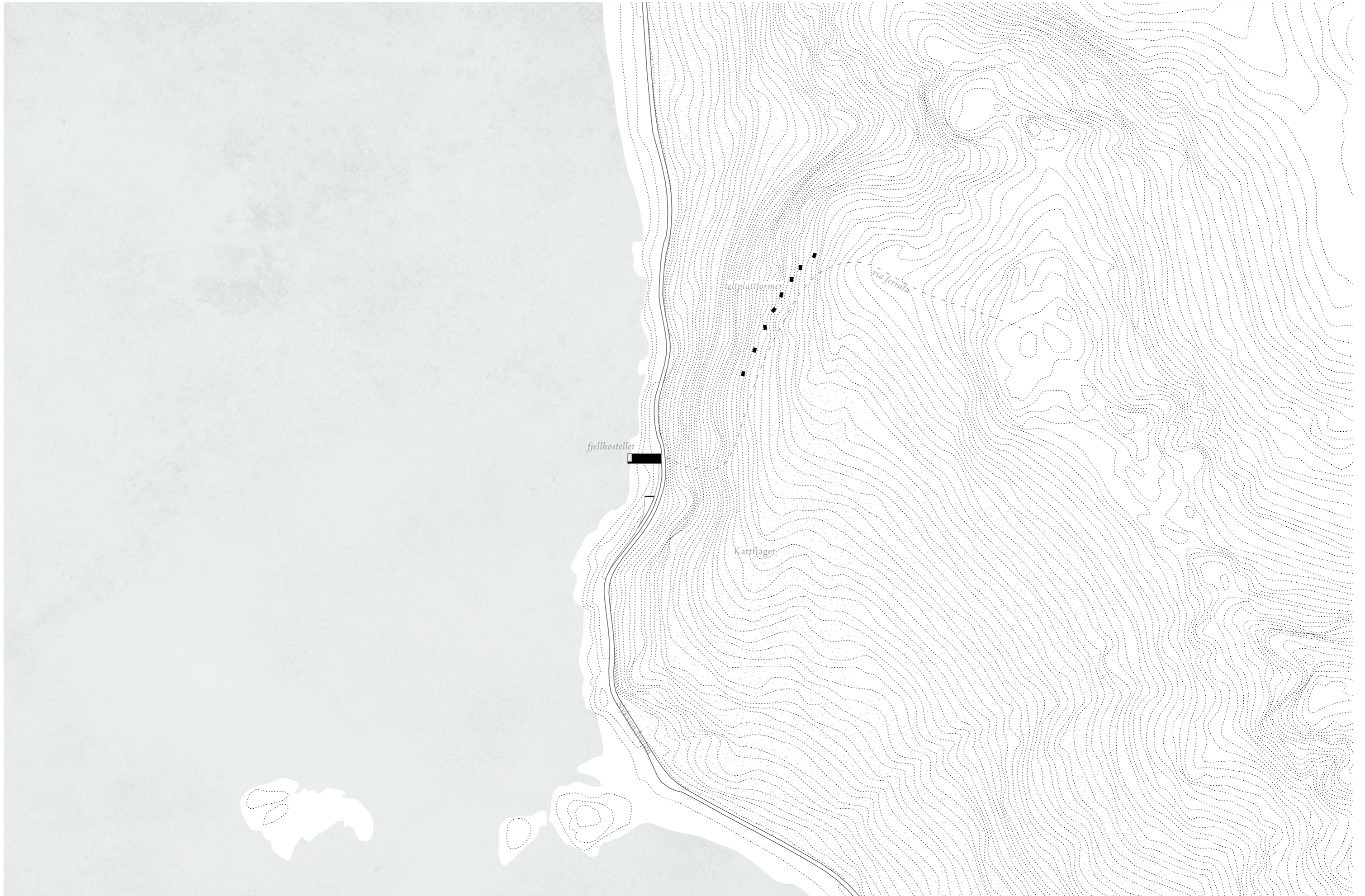
Når du er halvveis på reisen, vil Nyksundveien dele seg i to. Dette er Kattflåget, et bratt fjellparti som stuper ned i havet. Landskapsrommet er spektakulært, med det endeløse havet, bølgene som dunderer inn i berget og den menneskeskapte veien som et lite snitt i den ruvende og bratte fjellveggen. Her foreslår vi et fjellhostell med en tilhørende via ferrata.

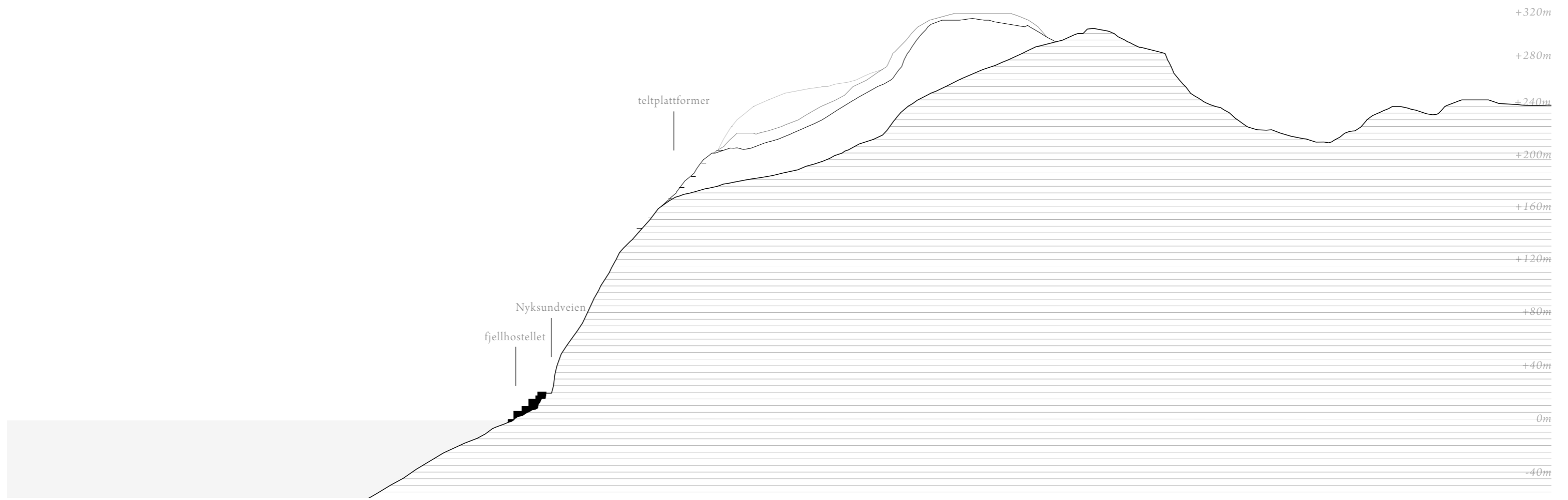
Fjellhostellet er delt i to. Ankomsten defineres av at Nyksundveien deler seg i to, og hvor det ene nivået fører deg litt nedenfor veien. Et platå er satt av til sykler og avfall, før man går videre og ankommer en servicebygning i betong som trapper seg ned i skråningen, og forbinder havet, veien og fjellveggen sammen, og muliggjør en vandring på tvers av landskapet.

Andre del av fjellhostellet er teltovernatting i fjellveggen. For å nå den må man klatre i en via ferrata.

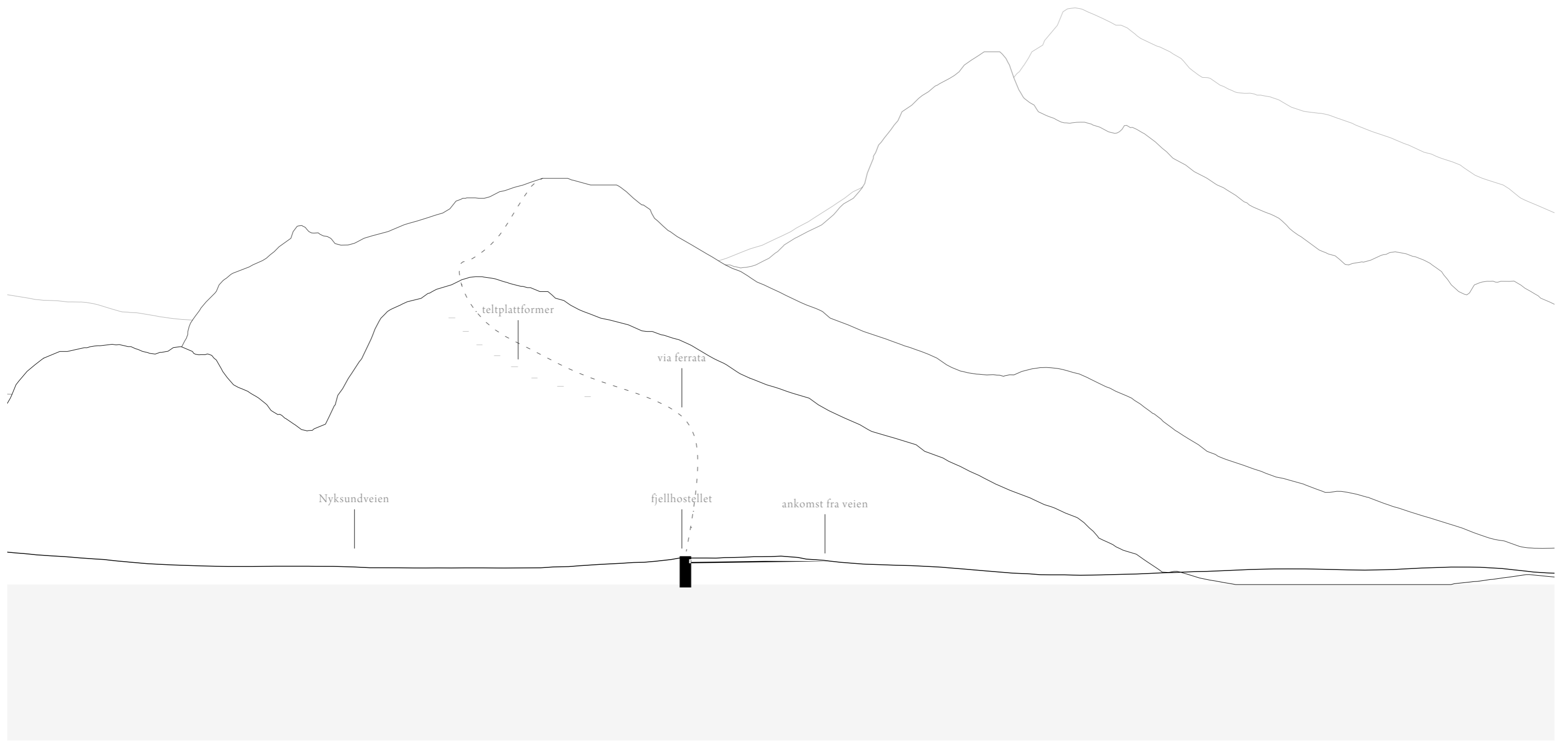
Stoppet i Kattflåget skal markere at du er halvveis på reisen, og være et samlingspunkt for både de som ønsker å klatre opp fjellveggen og overnatte, og de som bare trenger en pause på reisen, enten det er for å spise niste, gå på toalettet eller få ly fra vilt vær. Her er det også potensiale for å skape arbeidsplasser gjennom å være instruktør for klatring og bemanning av resepsjonen.

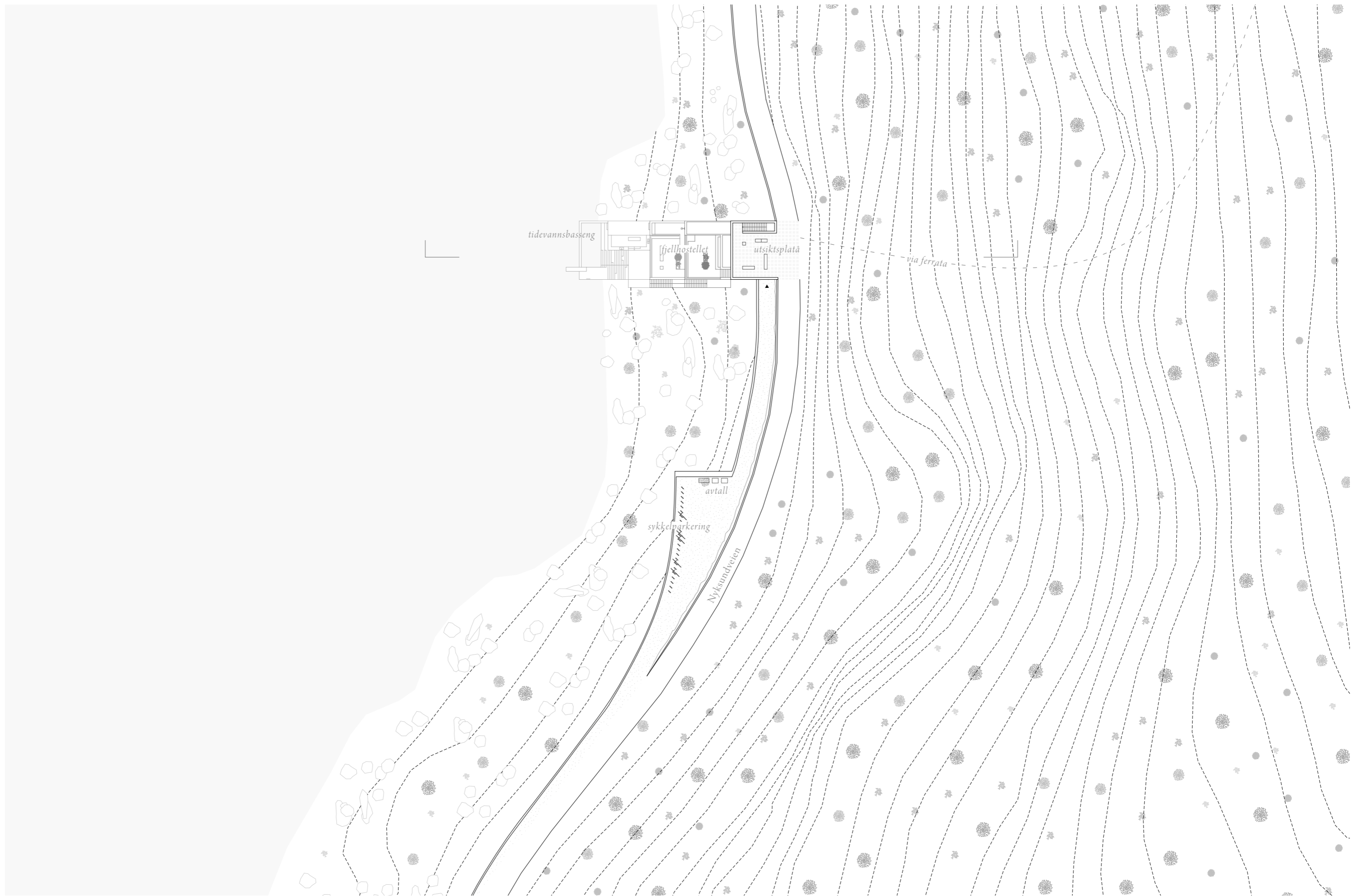

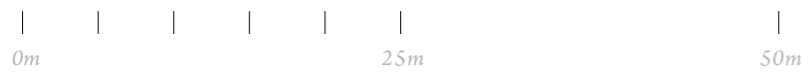
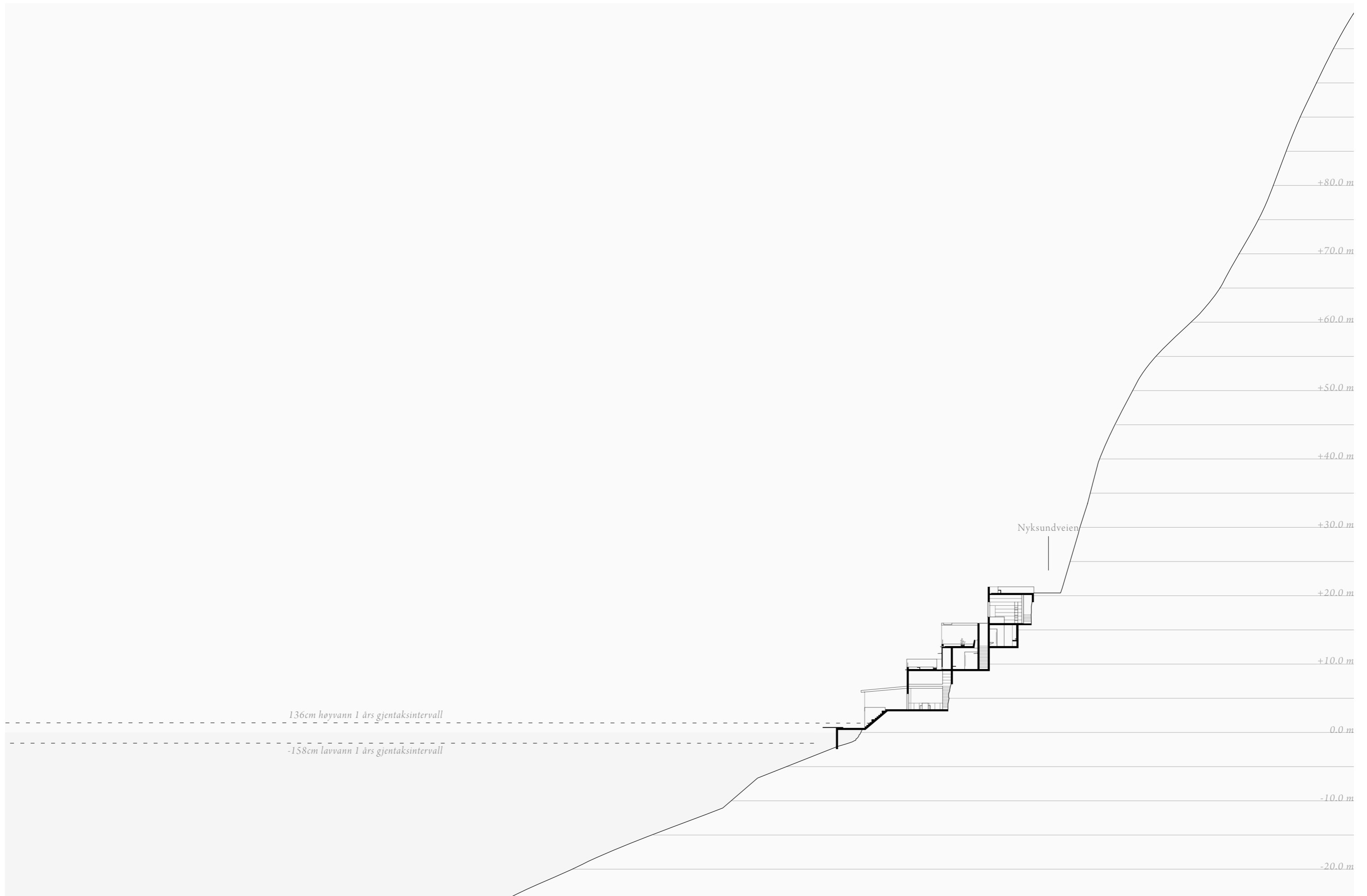

0m 100m 200m

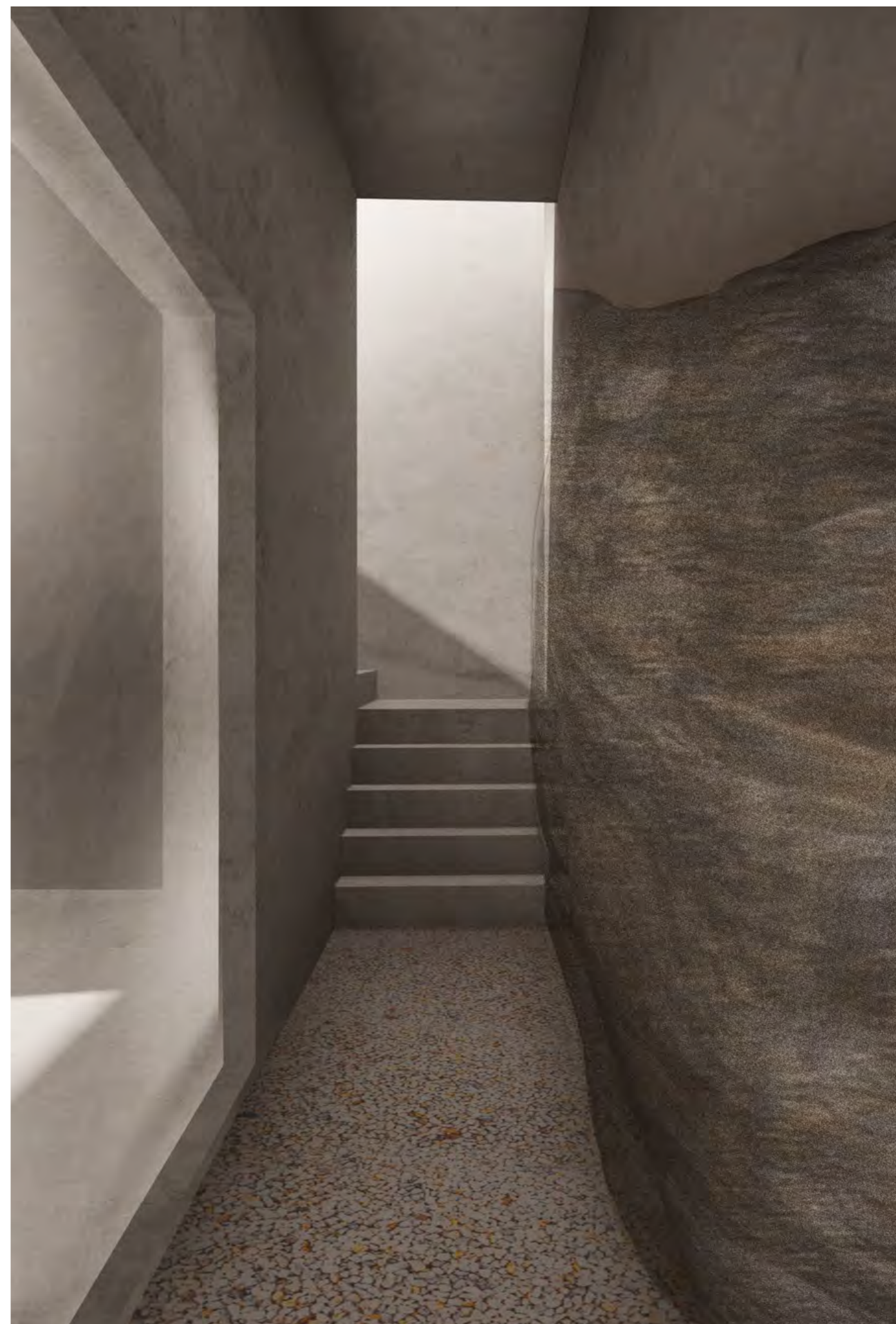

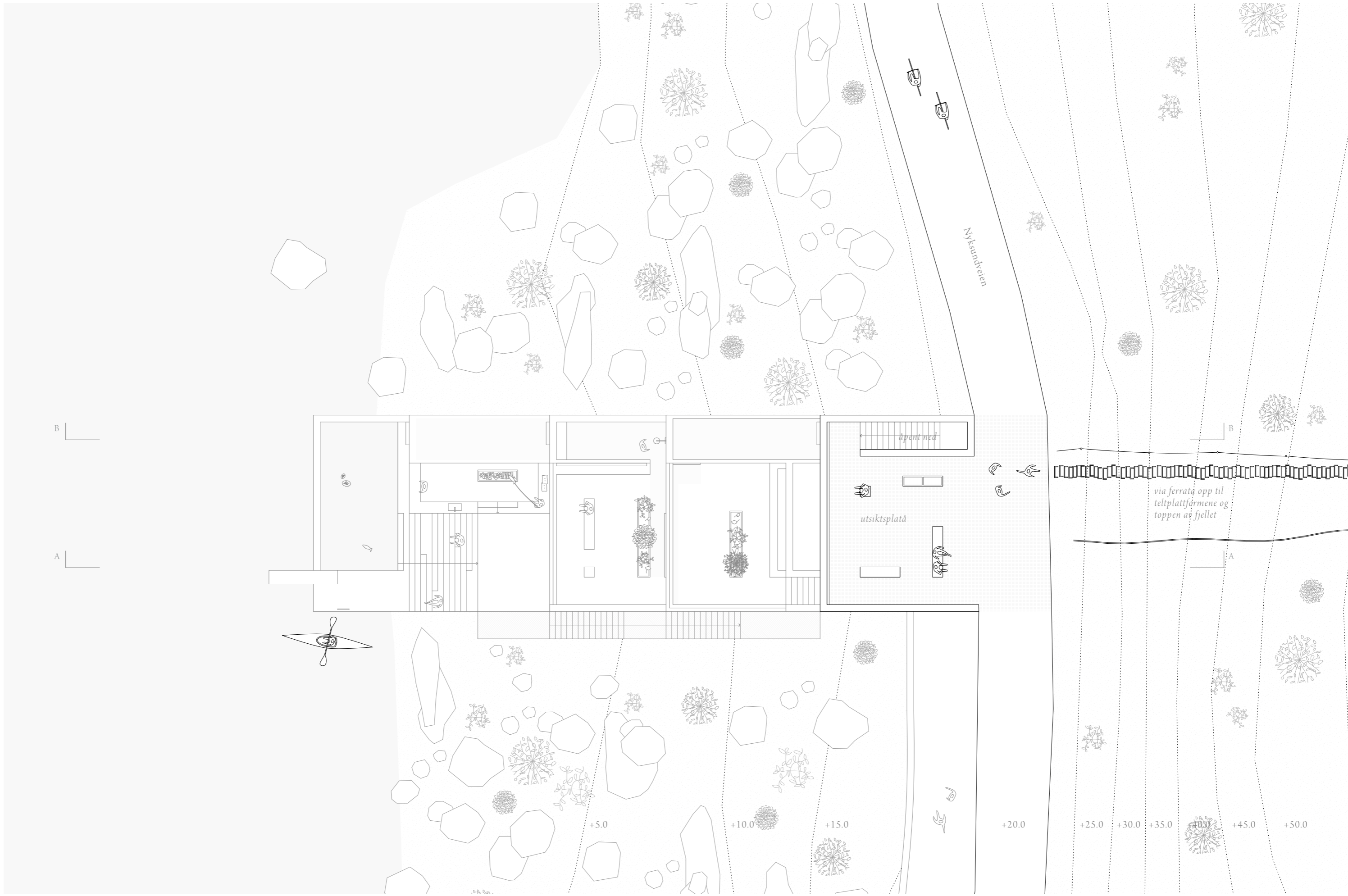
Program og organisering

Det første rommet man kan gå inn i er en resepsjon hvor man kan leie klatrestyr og få informasjon. Videre nedover i skråningen ligger toaletter, dusjer og et bad, et kombinert oppholdsrom og kjøkken, et tidevannsbasseng og ulike uteområder.

Fra resepsjonen kan man gå opp ett nivå, og da er man på samme høyde som Nyksundveien. Her har vi lagt et dekke av steinheller som strekker seg fra taket på servicebygget og over Nyksundveien. Dette markerer at veien akkurat her har en annen bruk enn å ferdes langs veien - men heller på tvers. Her starter en via ferrata som leder deg opp til andre del av fjellhostellet, som er selve overnattingen. Den ligger oppe i fjellveggen, og er en sortlakkert stålkonstruksjon. For å komme seg fra servicebygget til overnattingen må man klatre i via ferrata. Overnatting på plattformene bookes i Portalen.

Visualiseringen til høyre viser uterommet mellom fjellveggen og resepsjonen, og trappen som leder opp til veien.

B

A

Nylsundeien

åpent ned

utsiktsplata

via ferrata opp til
teltplattformene og
toppen av fjellet

+5.0

+10.0

+15.0

+20.0

+25.0

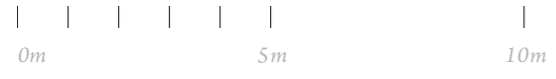
+30.0

+35.0

+40.0

+45.0

+50.0

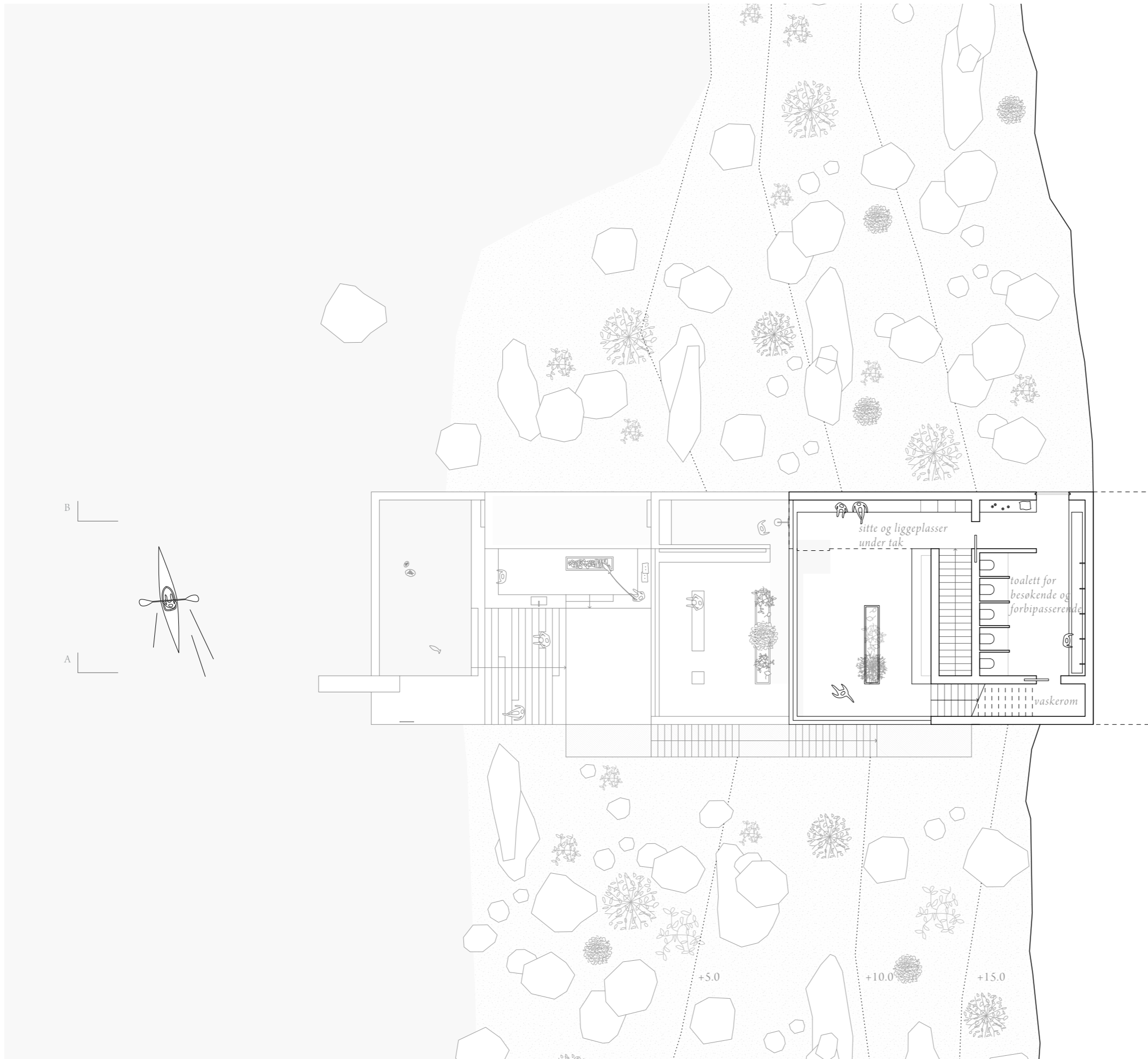
B

A

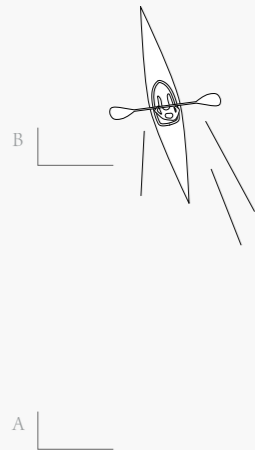
B

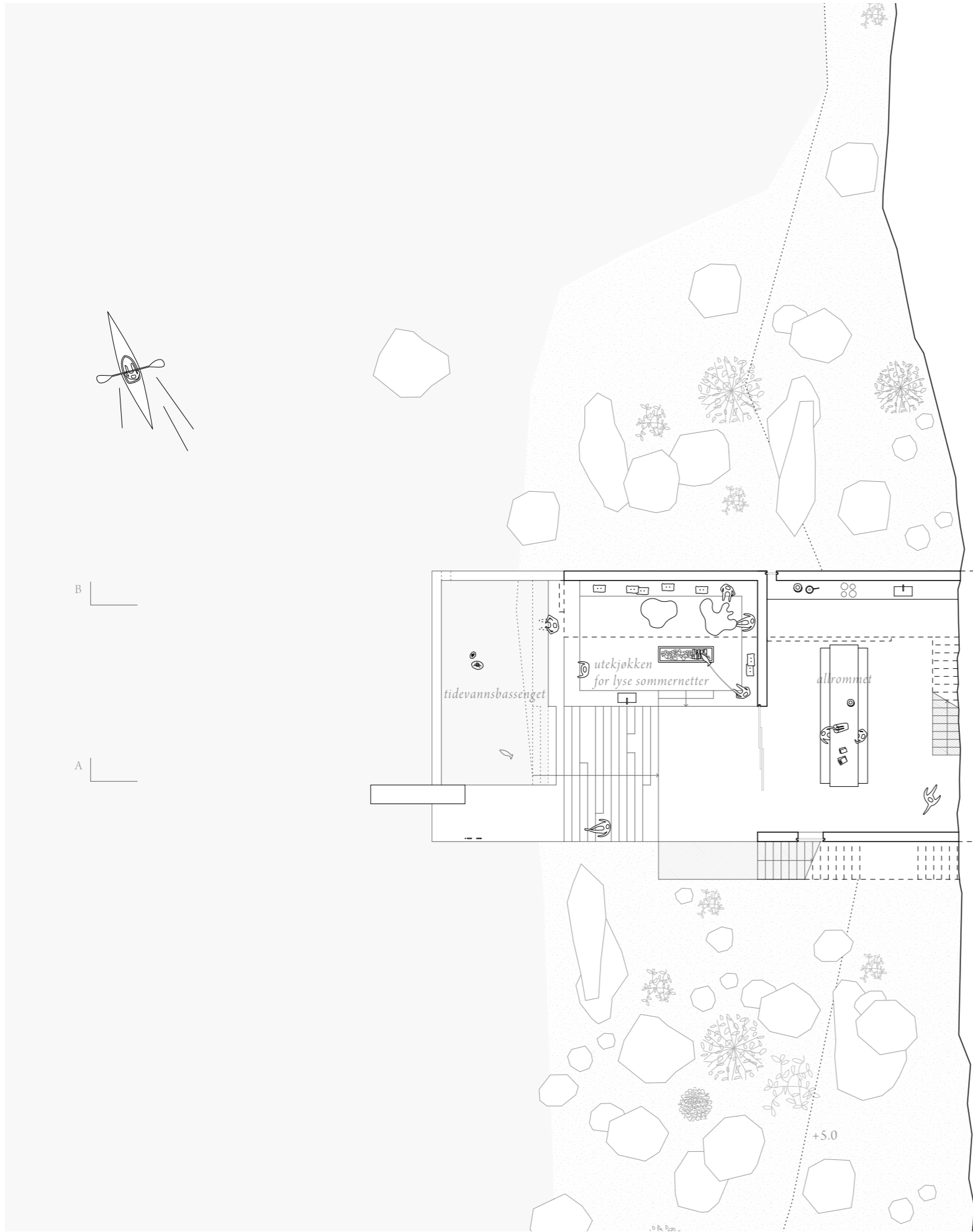
A

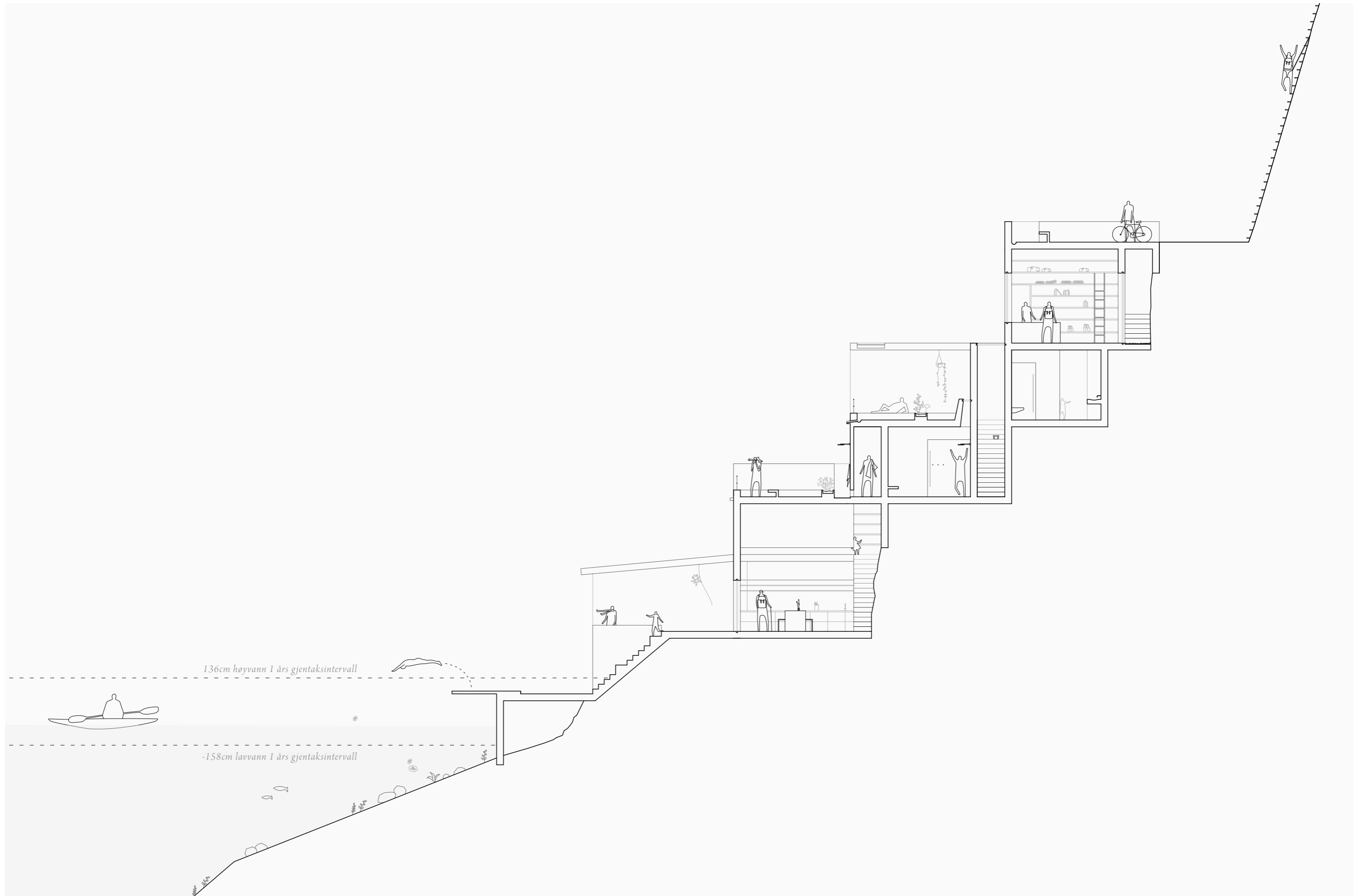

0m 5m 10m

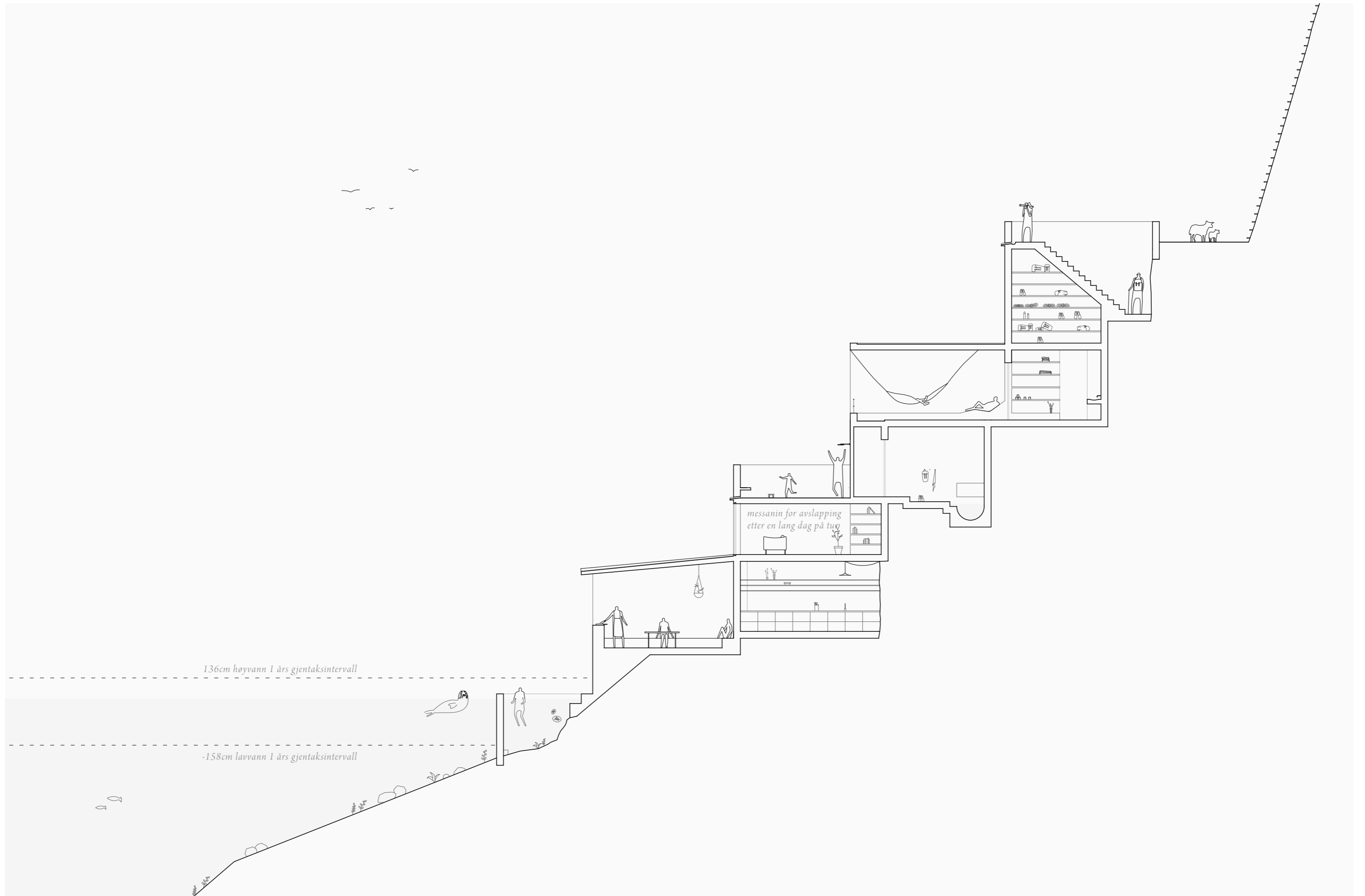

136cm høyyvann 1 års gjentaksintervall

-158cm lavvann 1 års gjentaksintervall

0m 5m 10m

Prosjekt: Fjellhostellet i Kattflåget Tegning: Snitt A-A Skala: 1:150

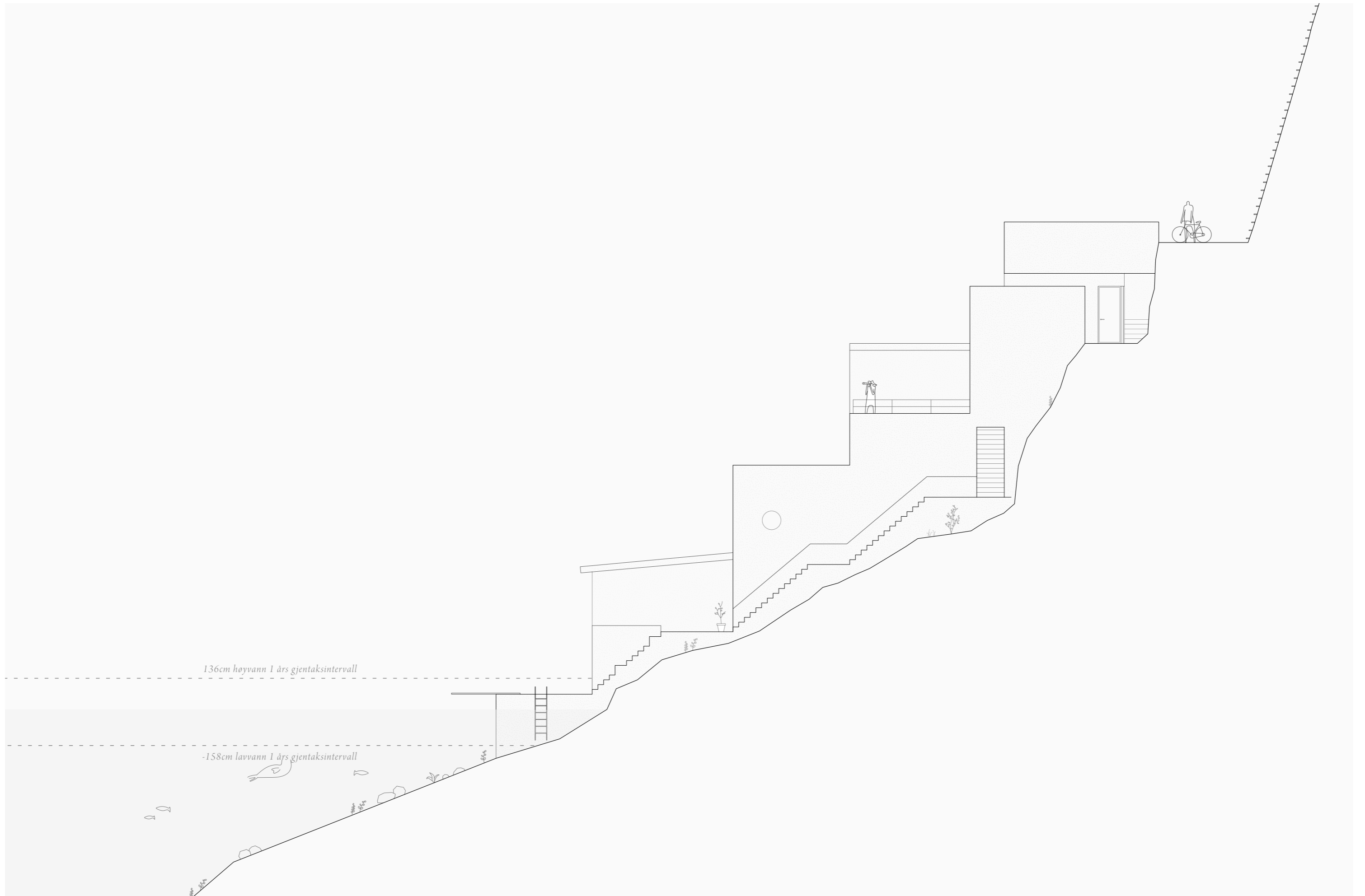
136cm høyvann 1 års gjentakintervall

-158cm lavvann 1 års gjentakintervall

messanin for avslapping
etter en lang dag på tur

0m 5m 10m

Prosjekt: Fjellhostellet i Kattflåget Tegning: Snitt B-B Skala: 1:150

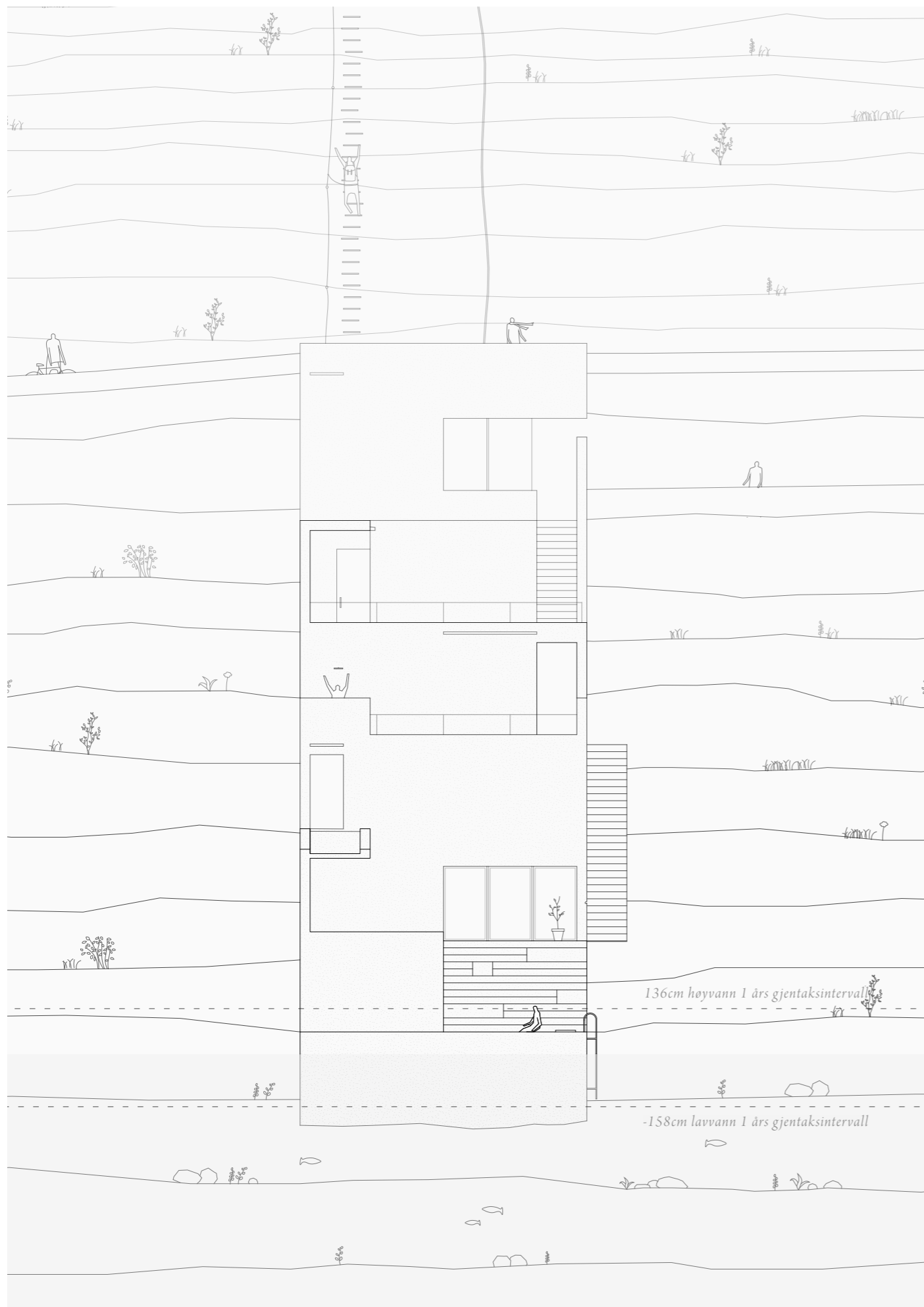
136cm høvvann 1 års gjentaksintervall

-158cm lavvann 1 års gjentaksintervall

0m 5m 10m

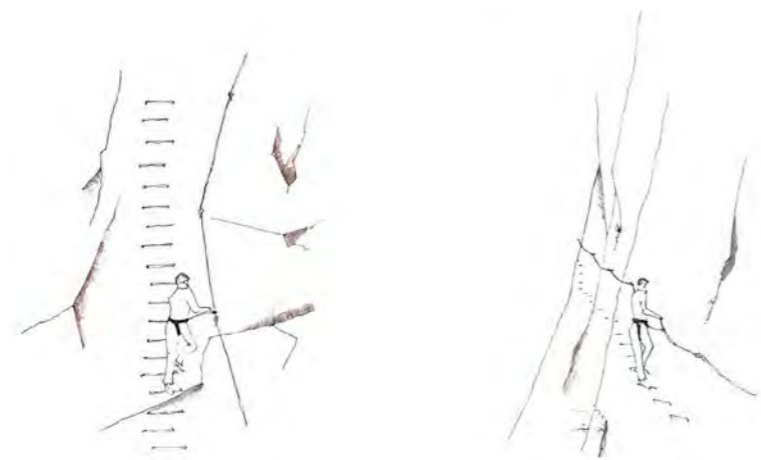
0m 5m 10m

0m | 5m | 10m

Prosjekt: Fjellhostellet i Kattflåget Tegning: Oppriss vest Skala: 1:150

Anlegget muliggjør en opplevelse tettere på naturen, enten det er å komme helt ned i vannkanten eller å bevege seg rett opp langs den knudrete fjellveggen. Bygget er en fortolkning av vår opplevelse av å bevege seg i landskapet i Vesterålen - det er spennende, litt skummelt og kan ta mange uventede vendinger.

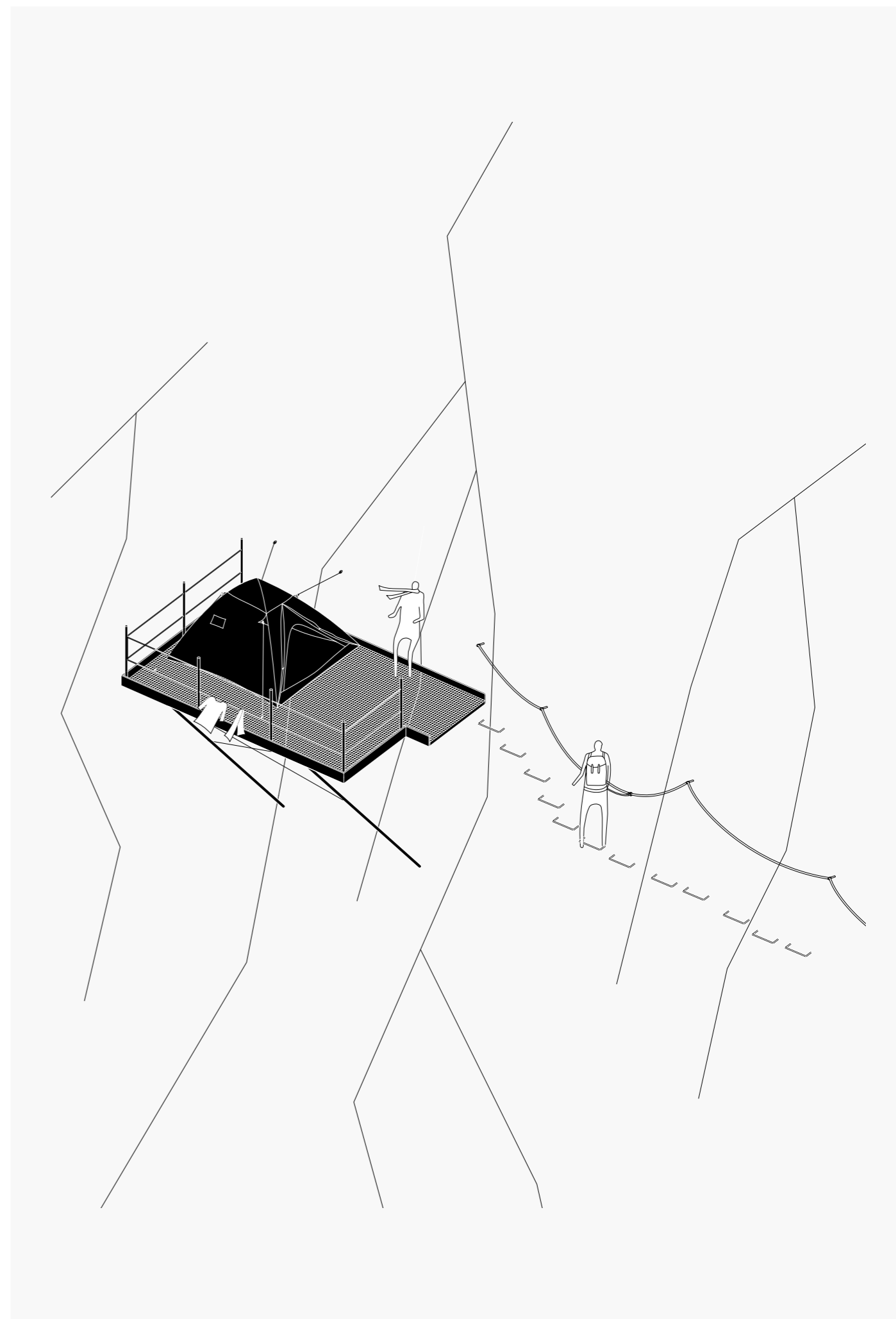

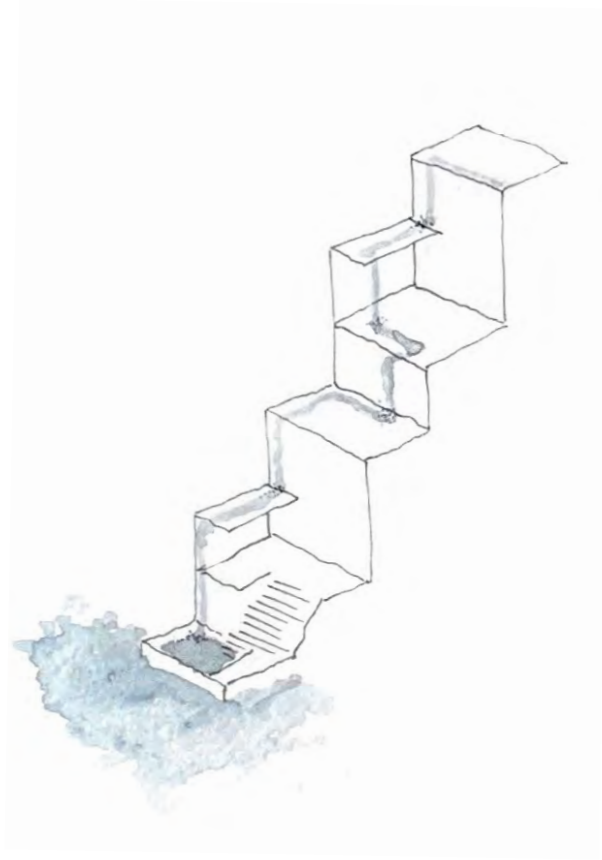
Via ferrata

Via ferrata betyr "jernsti". Fjellveggen tilføres faste sikringsmåter som bøyle, stige og stålwire for å kunne klatre i fjellet på en trygg og forutsigbar måte. Man trenger ikke ha særlig erfaring med klatring fra tidligere, og normal form og motorikk holder for å klare å gå en via ferrata - perfekt for turgåere.

Det er en tryggere måte å bevege seg i fjellveggen på enn vanlig klatring, da ruta er satt og sikret på forhånd. Vi foreslår dette som en måte å komme seg opp i fjellveggen og til overnattingene. Hvem som helst kan klare turen, men man skal jobbe litt for det. Til gjengjeld får man en spektakulær opplevelse og belønning i form av overnatting i fjellveggen.

Det er åtte plattformer, med plass til et tomannstelt på hver. Man tar av fra hovedstien og inn på en egen sti som leder til overnattingen. Teltet festes med karabinkroker i dekket, som er perforert stål, og i bolter i fjellveggen. Et tynt stålrekkverk omkranser plattformen, hvor man kan henge klær til tork. Her kan man lene seg inntil fjellveggen, se på midnattssol og spise kveldsmat, før man våkner dagen etter og går videre opp i fjellveggen, eller tar returruten og fortsetter reisen videre til Nyksund.

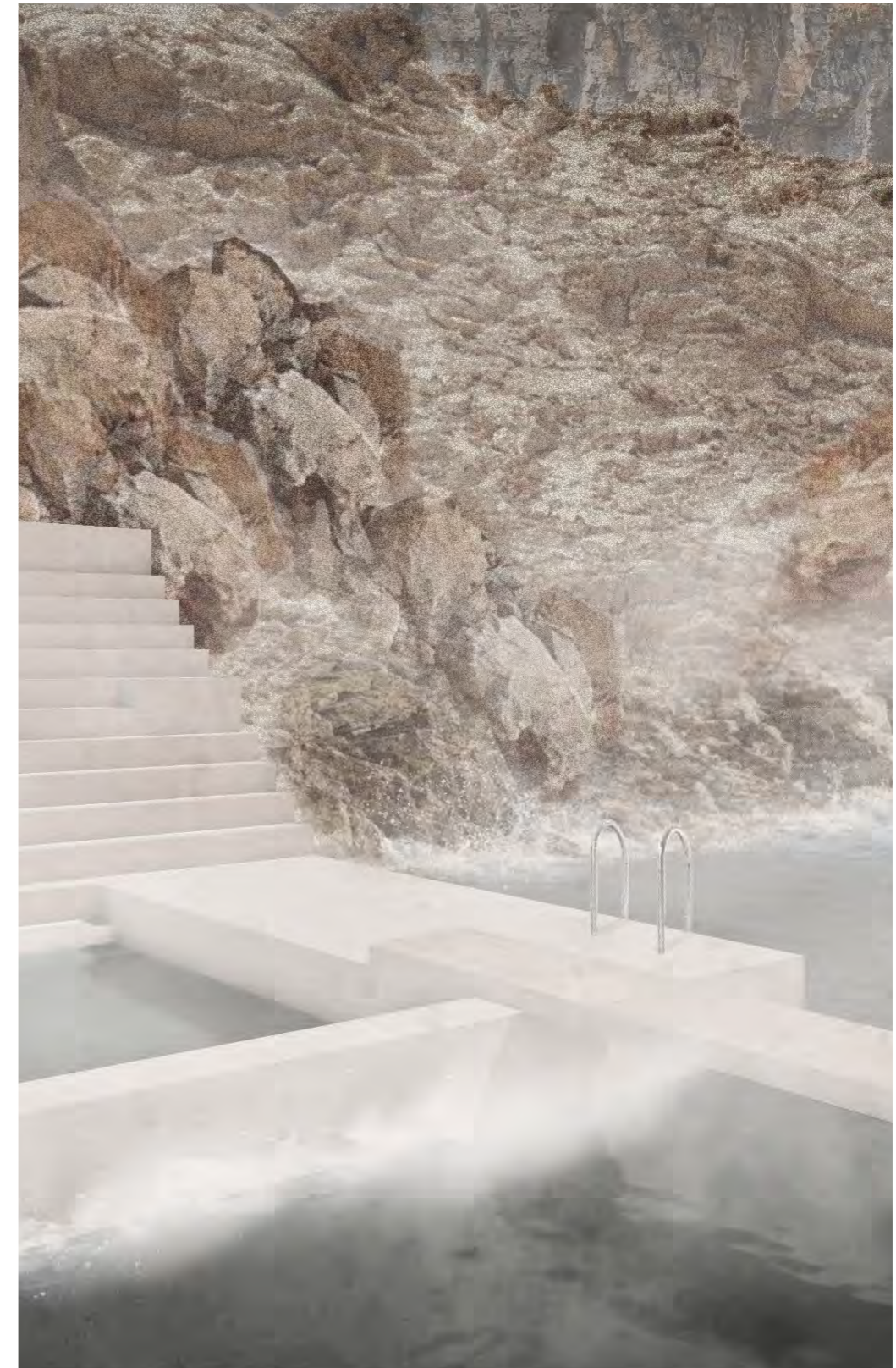

Vannet som element

Hver takflate på betongbygget har en svak helning som leder vann mot renner støpt i betongen. Disse fører vannet ned til tidevannsbassenget på ulike måter, via fall og vannoverflater.

Tidevannsbassenget vises i illustrasjonen på motstående side. Det avgrenser en liten del av havet, og gjør det enklere å observere flo og fjære gjennom vannet som stiger og synker langs betongkanten. Samtidig er det et fint sted å ta seg et kaldt bad etter en klatretur i fjellveggen og møte selen som titter opp over vannflaten.

Arkitektonisk tilnærming i Kattflåget

Vi ønsker at stoppet skal være spennende og uventet, og dette har vi lagt vekt på både i plassering i landskap, program og i den arkitektoniske tilnærmingen. Betongen er plasstøpt og skal være en integrert forlengelse av fjellet.

Det skal være spennende å bevege seg på langs og på tvers i bygget, med uventede vendinger, lysinnslipp som spres av slipt betong, inngravinger og fjellveggen som presser seg inn i rom.

Møblet vokser ut av betongen, og det er ekstra praktisk i uteområder ettersom det kan være hardt vær og mye vind. Som en lett og flyvende kontrast bruker vi sortlakkert stål noen utvalgte steder - i trappen som henger utenpå bygget og opp til messaninen på nederste nivå, på rekkverk, og på teltpattformene i fjellveggen.

Visualiseringen til høyre viser inngangspartiet til toalettene. Det duse lyset fra nord slippes inn.

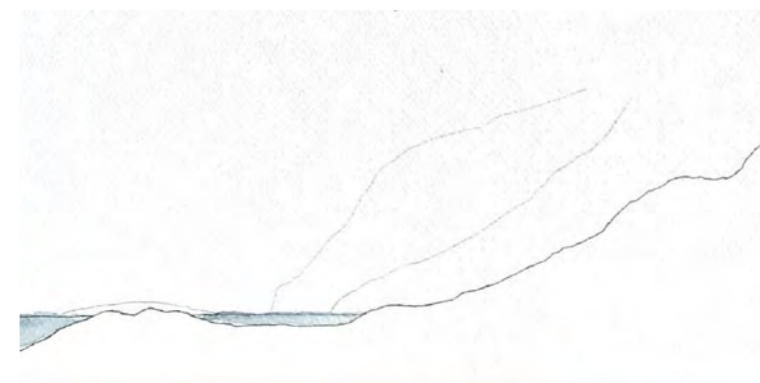

Ovenfor vises overlys i trappenedgangen fra nivå 3 til nivå 2.

Til høyre vises allrommet og fjellveggen som presser ut i rommet. En ståltrapp leder opp til en messanin som er beskyttet av en hengende betongvegg. Overlys flyter ned langs betongen som skaper en mer introvert stemning på messaninen. Der oppe kan man trekke seg tilbake.

Brygga på Indreøya

Fjerde stopp

En utsatt ferd

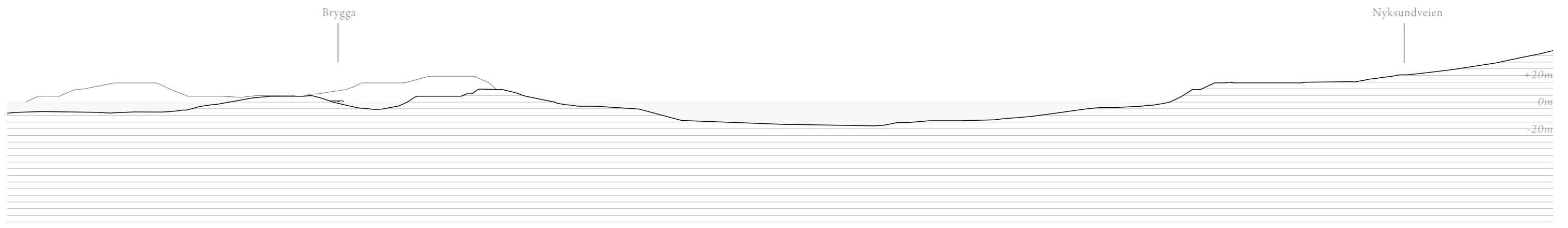
Det har bodd mennesker på Langøya siden vikingtiden, og antakelig før. Likt mange småsteder langs kysten prøvde de å drive med kombinasjonen av jordbruk og fiske. Men dette området er blant de mest værutsatte stedene langs kysten vår, og derfor har det vært lite lønnsomt å drive jordbruk. Fiske har vært det viktigste næringsgrunnlaget for stedet, med umiddelbar nærhet til den fiskerike eggakanten.

Skreien kommer for å gyte i januar til april. Dette er månedene med hardest vær. Fiskerne har måttet utsette seg for ekstreme påkjenninger, og de var enda mer utsatt da båtene var mer primitive enn de er i dag. Det er enorme krefter som rår, og mange har omkommet ute på sjøen.

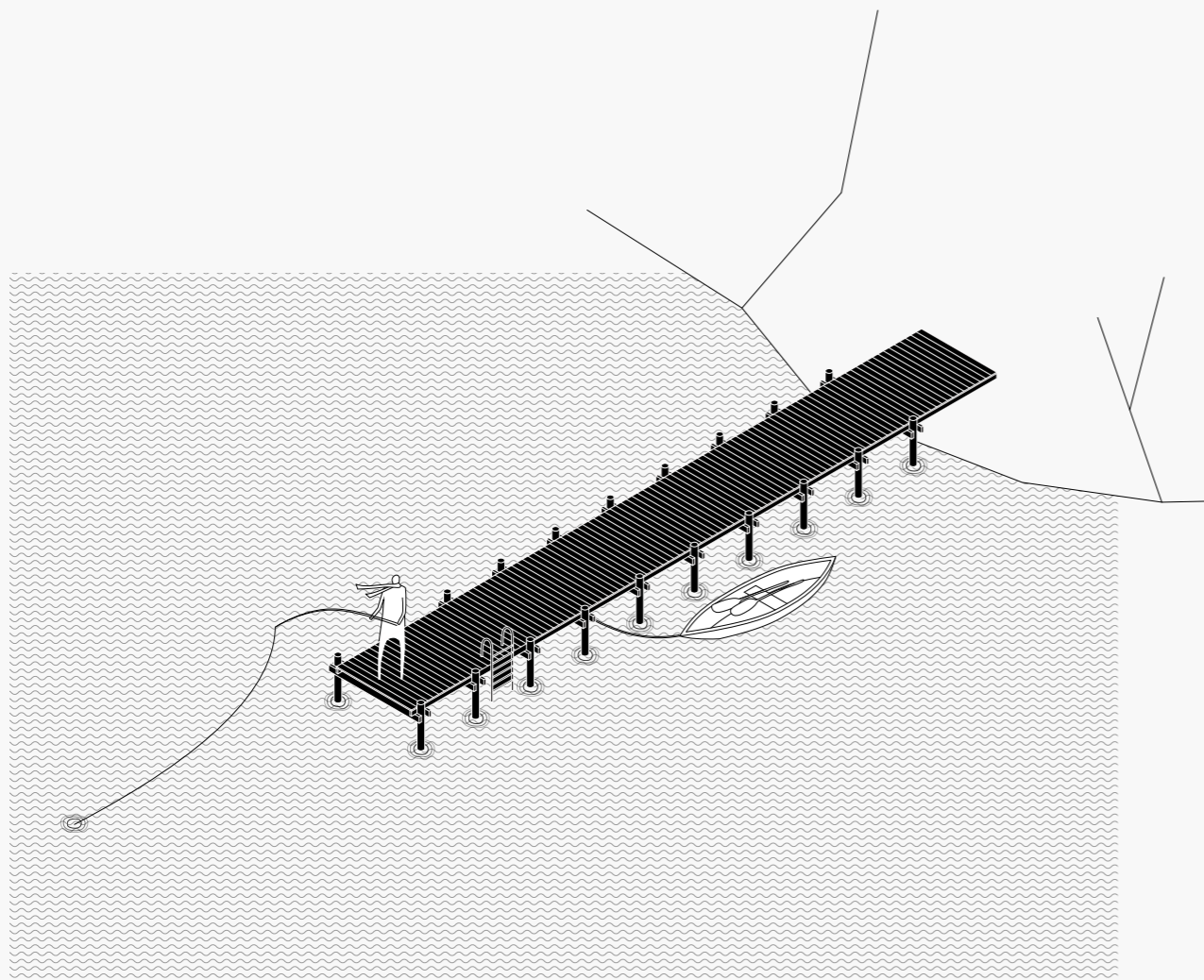
Det ligger flere holmer og skjær ligger ute i havet langs Nyksundveien, men det er ikke lagt opp til å ankomme noen av dem. Som en gest til de hardtarbeidende fiskerne foreslår vi på Indreøya en brygge til ankomst med båt. På fastlandet foreslår vi et naust til en robåt. Båten kan bookes når du ankommer Portalen og resepsjonen der. Man kan såvidt skimte brygga fra veien.

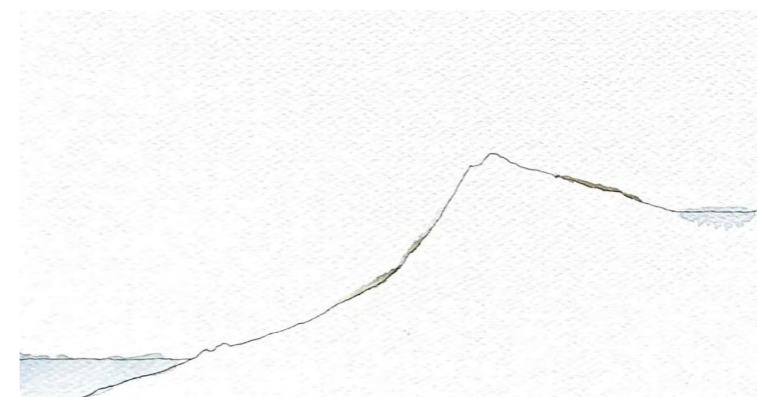
0m | | | | | 100m | 200m

Ved å selv ro ut til holmen, føler man havets krefter på kroppen. Man oppnår bevissthet rundt tidevannet og strømninger i sjøen, og kjenner hvor hardt overkroppen må ta i avhengig av været den dagen. Som belønning for arbeidet kommer man til øya, enten det er en liten dagstur eller man kan sove der over natta om man har med telt. Her kan man se tilbake til veien man kom fra, fiske, bade, utforske holmen, eller sitte rundt et bål og tilberede dagens fangst til lyden av bølgeskvulp.

Påler av tre bærer brygga, og den er plassert i en vik vendt mot syd. Her er det mer beskyttet mot hardt vær. Brygga muliggjør å oppholde seg over skillet mellom vann og land, og legger opp til en bruk man idag ikke har mulighet til som besøkende.

Saunaen på tjernet

Femte stopp

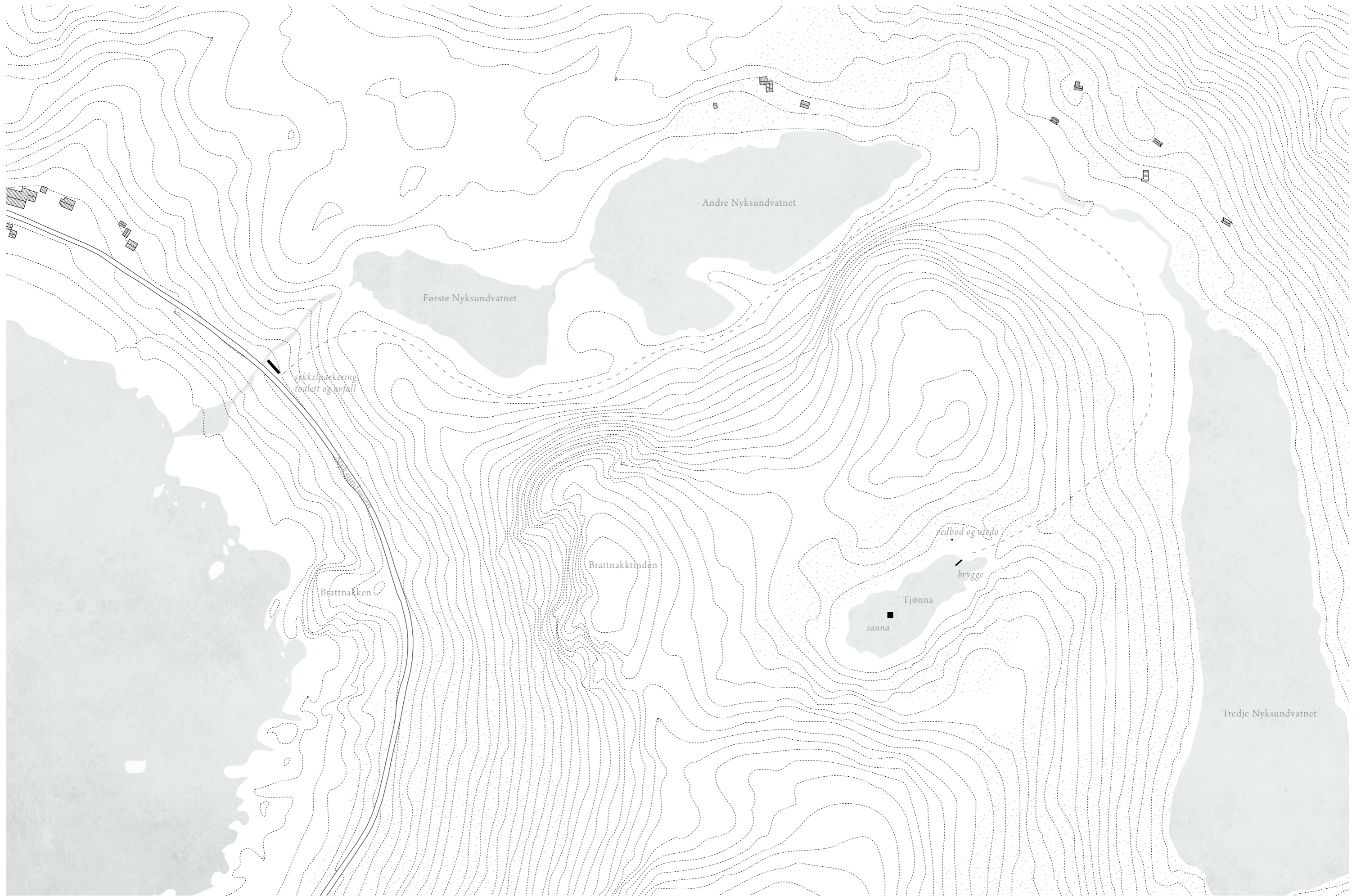
Et vesen på vannet

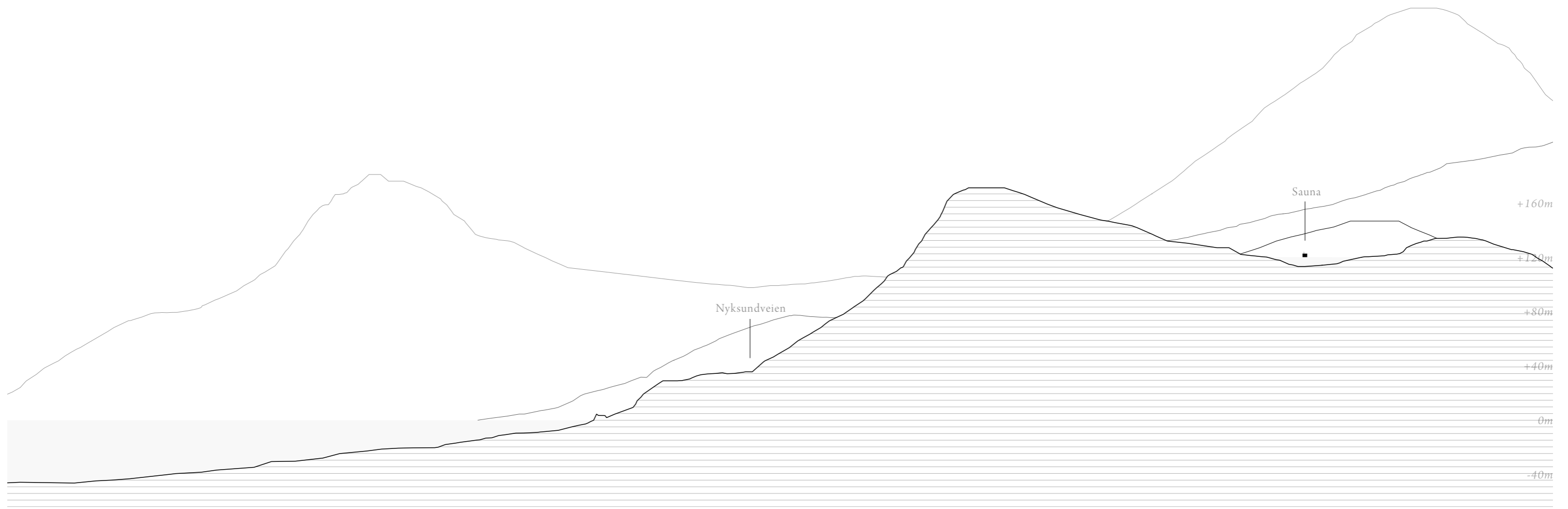
Nå har du snart kommet til Nyksundveiens ende. Du har hatt fjellveggen i ryggen og havet ved din side stort sett hele veien. Men når du ankommer Brattnakken, kan du ta av veien og følge en sti opp fjellet. Det er en strabasjos ferd da fjellet er bratt og terrenget er ulendt, men når du nærmer deg fjelltinden åpenbarer det seg et annet landskapsrom enn det du tidligere har ferdes i.

Det ligger en rekke tjern på flatere partier langs stien. Disse er det fisk i. Rundt tjernene finner man massevis av multer og lav vegetasjon. Området står i kontrast til det voldsomme landskapet man opplever umiddelbart langs Nyksundveien; mer mystisk og lavmælt.

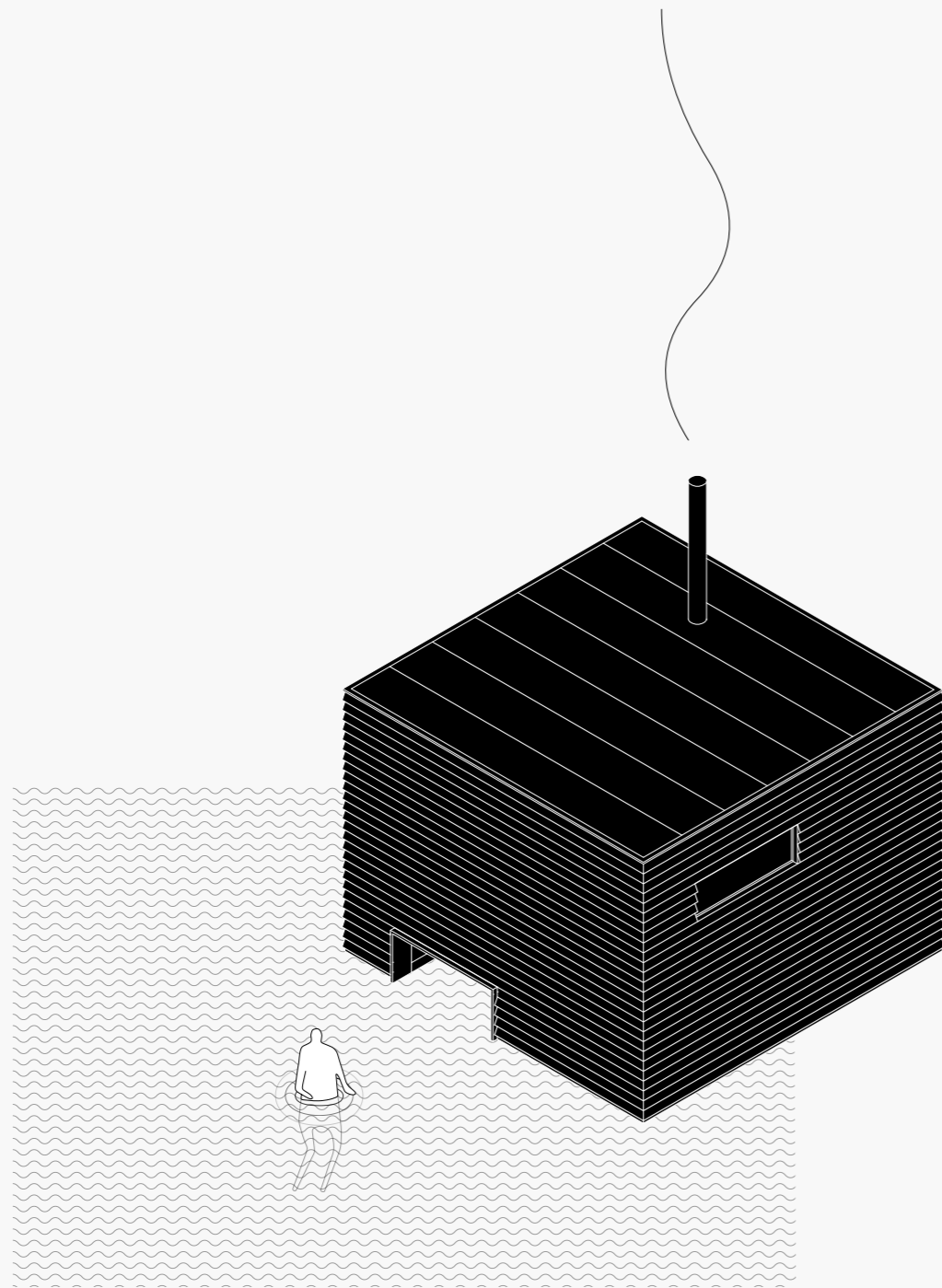
Ute på ett av tjernene flyter en mørk sauna. Den må man svømme ut til for å bruke. En liten brygge, utedo og skur til ved foreslås også på stedet. Du må selv frakte ved ut, fyre saunaen opp og vente på at det skal bli varmt før du kan bruke den. I mellomtiden kan du bade, fiske og kose deg. Det er ingen lysforurensning her, så det er et perfekt sted å se nordlyset om du er der på høsten eller vinteren.

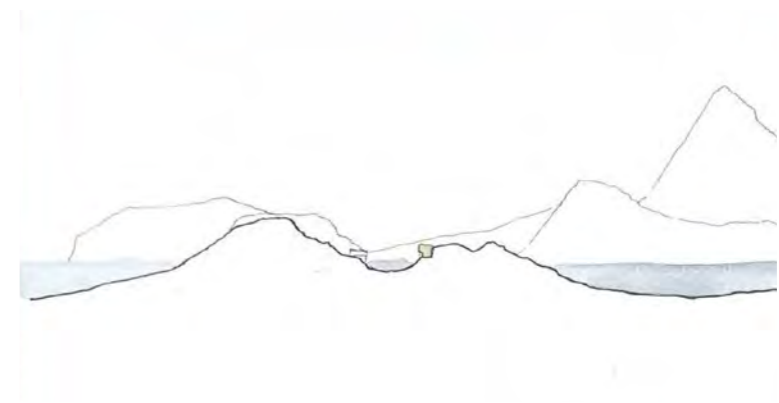

0m 100m 200m

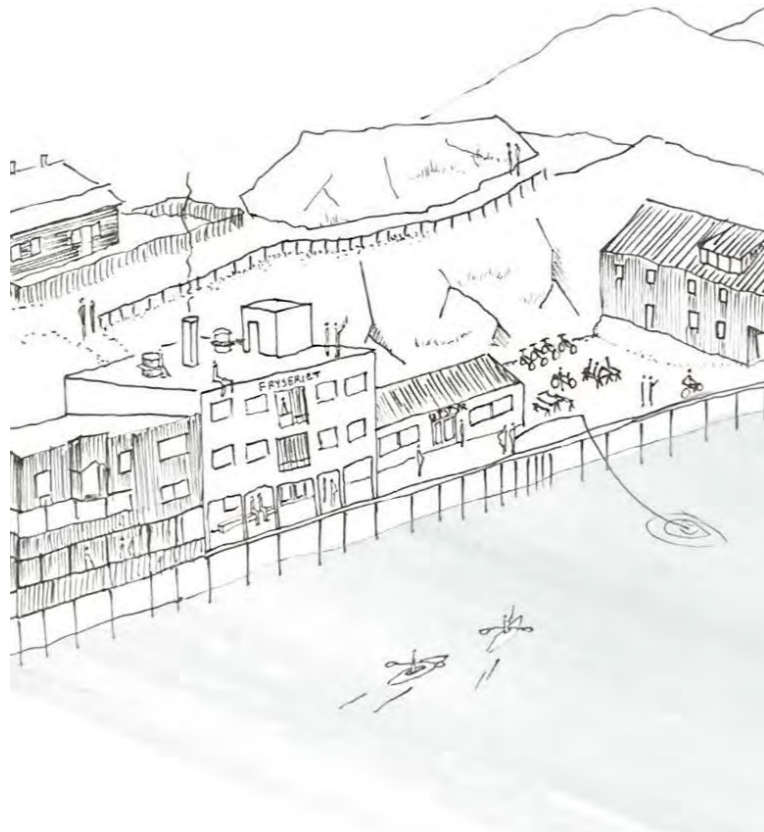
Saunaen er en trekonstruksjon, med brent trekledning, og flyter på lufterelementer. Dersom man tar med seg telt kan man overnatte rundt tjernet. Stien opp til saunaen kobler seg på Dronningruta, så man kan telte for natten, stå opp og gå denne om man ønsker det.

Fryseriet i Nyksund

Siste stopp

Reisens ende

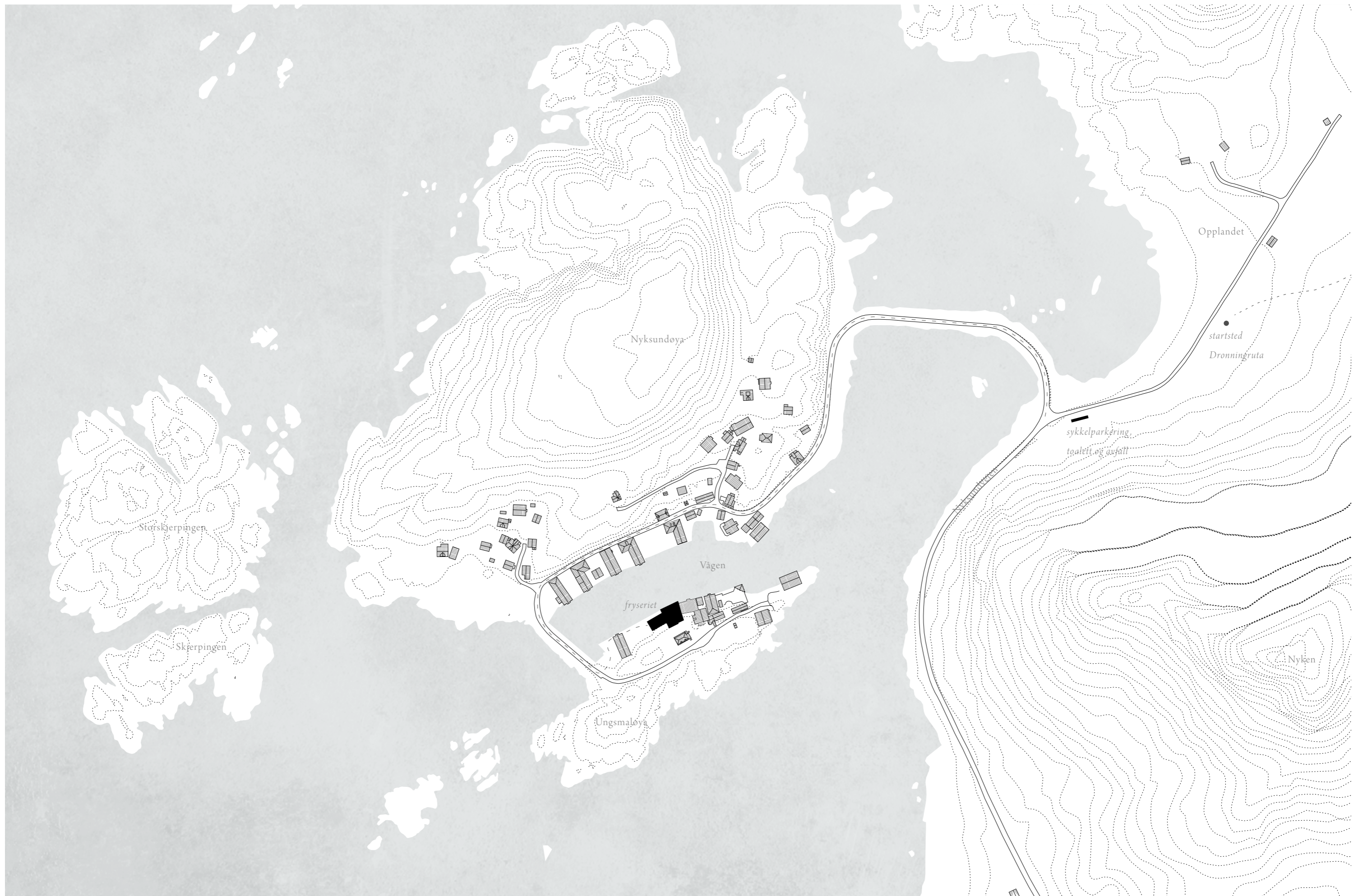
Reisens endestasjon er Fryseriet i Nyksund. Etter en lang tur kan det være fint å få sette seg ned, ta en dusj, levere fra seg utstyr og gjøre seg klar til å utforske byen i havet.

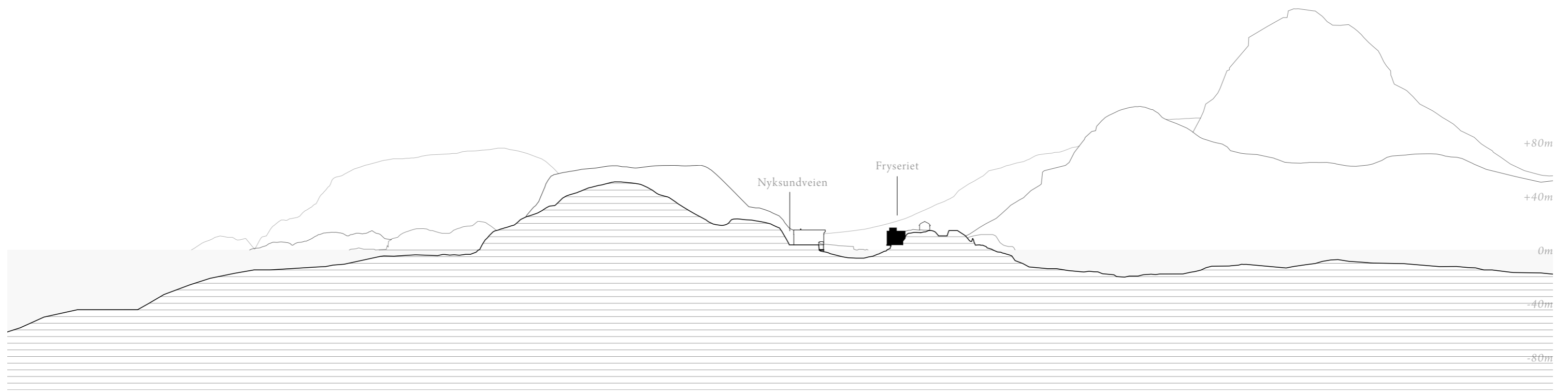
Nyksund var en gang var blant Norges viktigste fiskevær. Veien ender her, etter en 13 km lang oppdagelsesferd. Stedet åpenbarer seg som en liten by ute i havet, med sin usedvanlige høye tetthet av bygninger konsentrert rundt en våg. Det oppleves urbant, og man kan enkelt forestille seg livet som utspilte seg på kaia rundt Vågen da Nyksund hadde sin storhetstid på 30- og 40-tallet.

Fryseriet

0m | 100m | 200m

Betongbygningen blant rorbuene

Når man ankommer Nyksund kan man enten gå en grusvei på baksiden av alle byggene, eller gå langs trebrygga. Noen steder er den den dobbel, hvor du kan gå ned og være på samme nivå som havet. Nå er du inne i Vågen, og du kan følge det øverste nivået av brygga rundt hele havna.

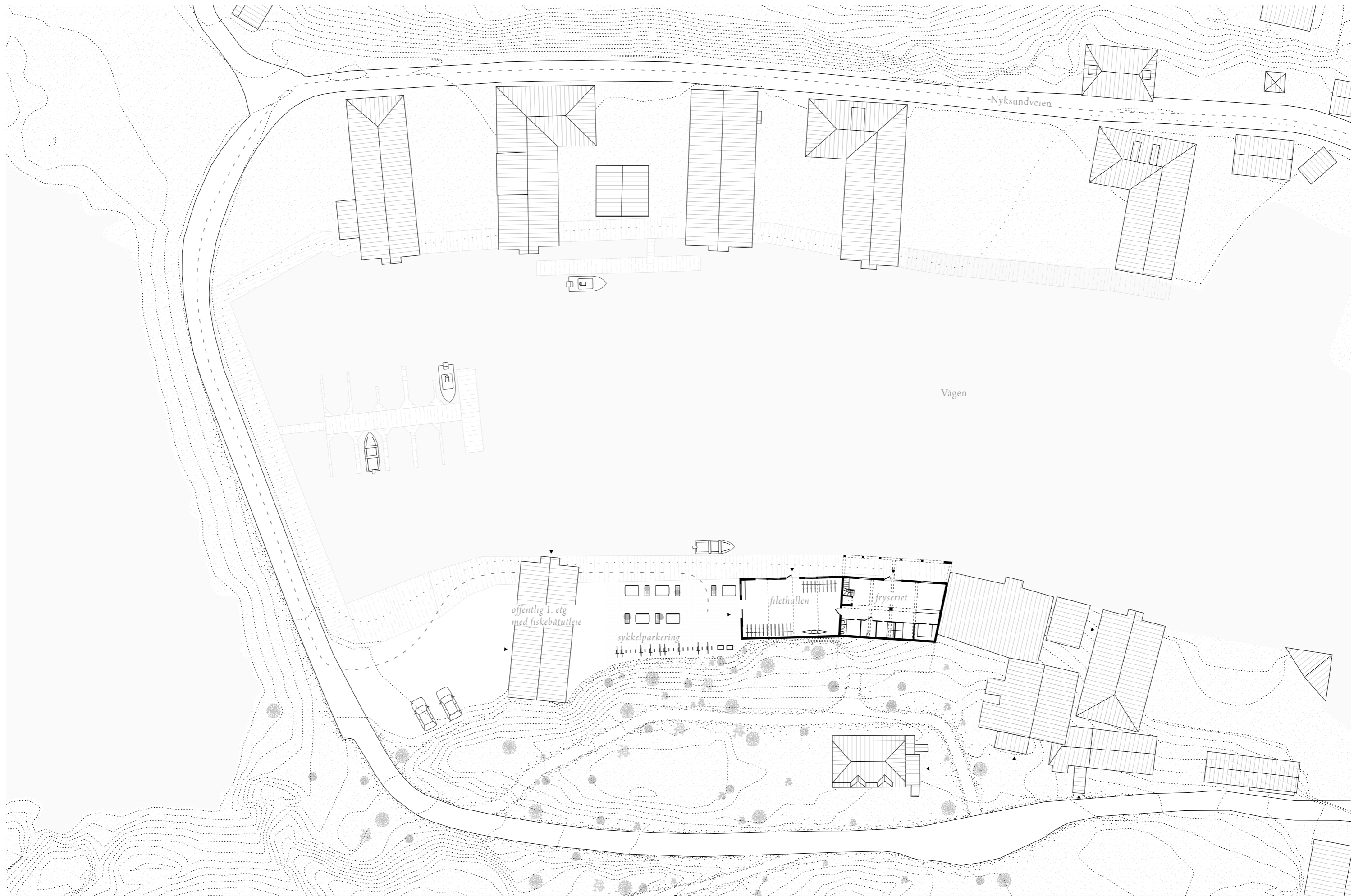
Det meste av bebyggelsen rundt Vågen er typiske brygger og rorbuer av tre, men ett treetasjes bygg skiller seg ut i betong. Det er Fryseriet, som ble bygget i 1945. I 1967 ble bygget utvidet i første etasje, som var filethallen. Her var det filetfabrikk.

Typologien vitner om starten på industrialiseringen av fiskerinæringen, og som ble dødsdommen for Nyksund som fiskevær, da havna ble for smal for de nye, store båtene.

Fryseriet er i armert betong, ble bygget nesten utelukket av håndmakt, og står på betongfylling. Det fremstår robust og har tålt det harde været godt. Etsajene er store og dype rom uten særlig mye dagslys.

I dag står bygget uten bruk, og er til salgs. Det er foreslått næringsvirksomhet i første etasje og leiligheter i de resterende etasjene i prospektet. Vi mener at bygget i sin helhet burde være offentlig tilgjengelig, og at det kan være et viktig samlingspunkt for både besøkende og fastboende, da dette mangler idag.

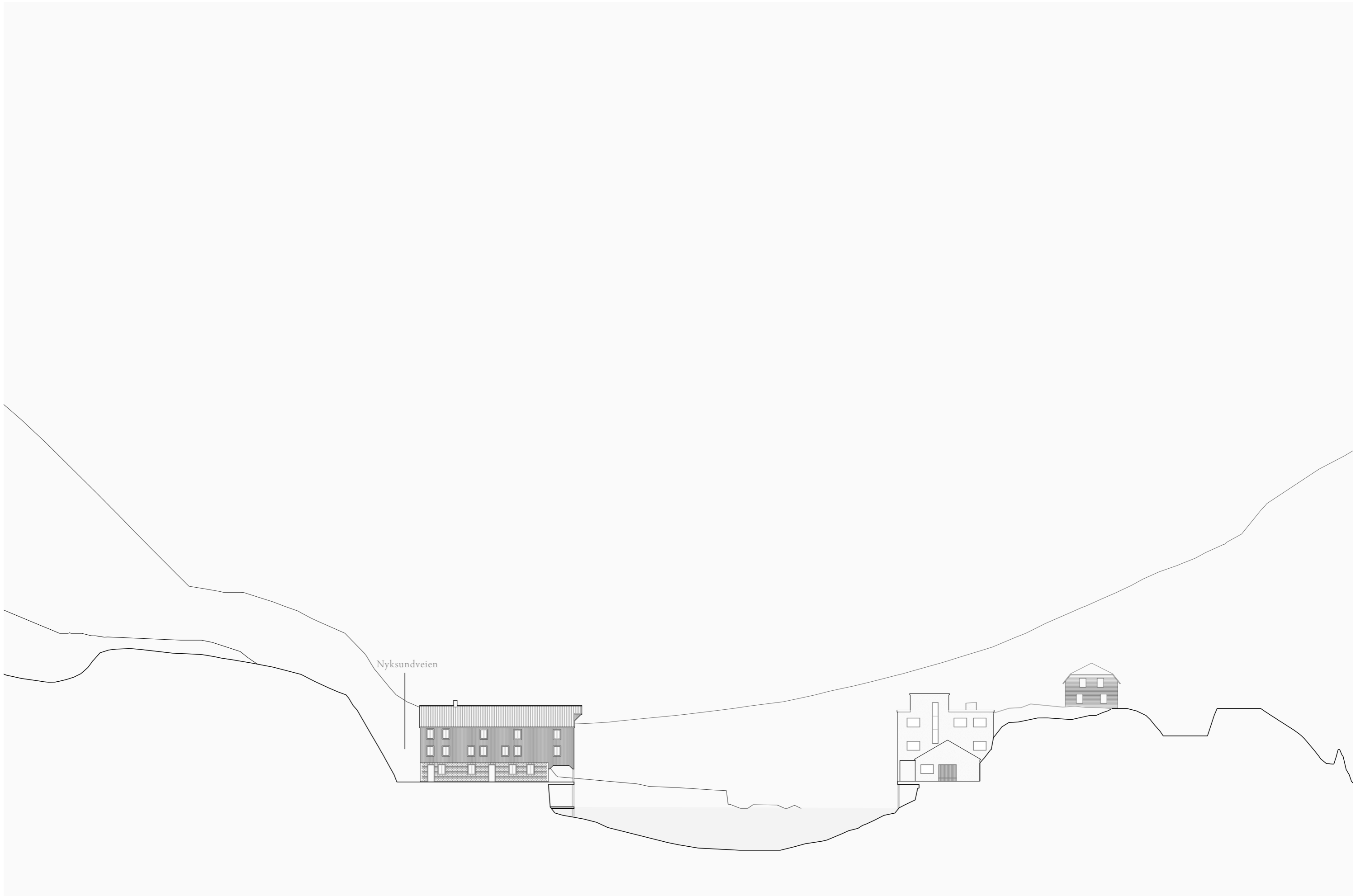

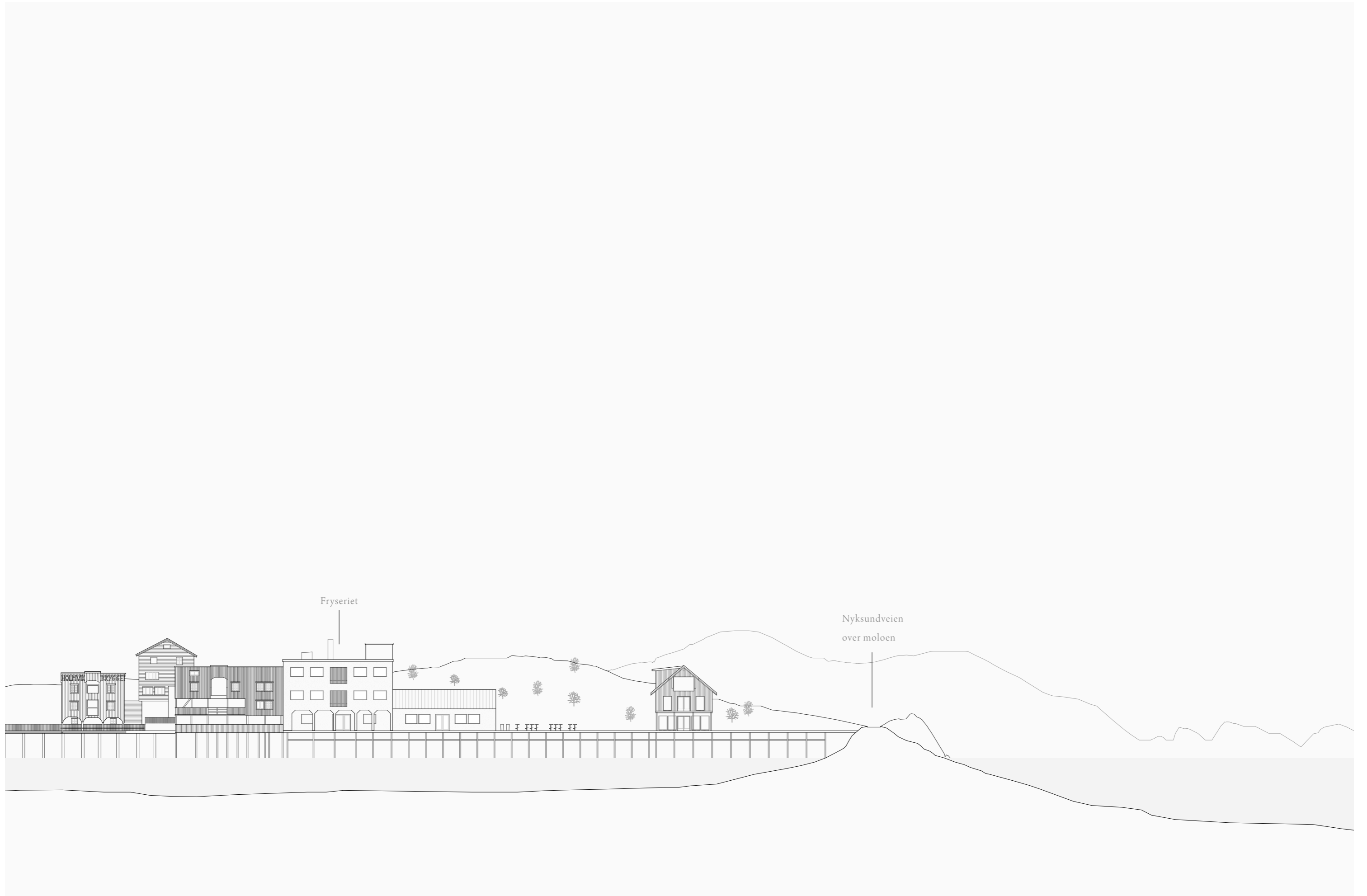
0m 25m 50m

--- adkomst syklende adkomst gående

🕒 Prosjekt: Fryseriet Tegning: Situasjonsplan Skala: 1:500

0m | | | | 25m | 50m

0m | | | | 25m | 50m

Transformasjonsprinsipper

Vi foreslår en enkel transformasjon av Fryseriet, og gjeninnfører liv.

Fasaden åpnes opp ved å plassere inn vinduer der de er murt igjen. Vi flytter den flotte skyvedøren fra hovedinngangen til filethallen, og erstatter den med dører i tre og glass for å invitere mer inn.

Vi gir bygget en ny rominndeling i første etasje, med lettvegger kledd i kryssfiner.

Andre etasje får en peis og etterisoleres med trefiberplater med kryssfiner utenpå for å skape en lun atmosfære - en varmestue!

Tredje etasje er dyp og mørk. For å lysne opp den innerste delen av rommet foreslår vi lysinnslipp gjennom taket. Det er mulig å komme seg opp og bruke taket gjennom et trappehus. Vi foreslår her lysinnslipp gjennom taket i den innerste delen av rommet. Lysinnslippene har sittekantert, da man komme seg opp hit og bruke takflaten gjennom et trappehus.

Bildene til høyre viser noe av dagens Fryseri.

Bilde fra 2. etasje i fryseriet

Bilde fra 2. etasje som viser eksisterende trapperom

Program og organisering

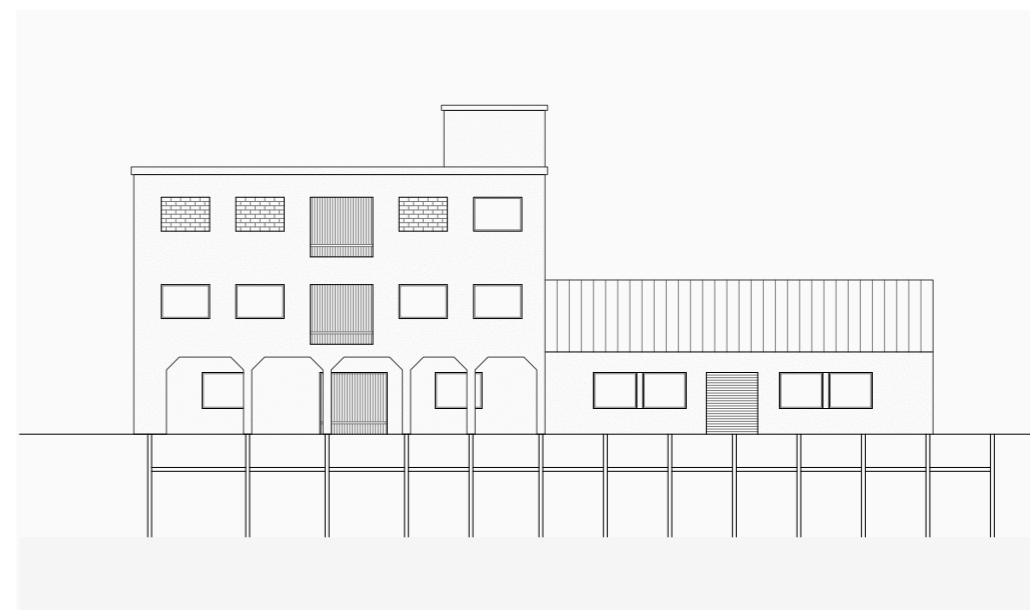
I første etasje er det en inviterende resepsjon med utstyrutleie/-levering, informasjon om Nyksund og guidete turer, samt dusj og toaletter.

Filethallen brukes til sykkel- og kajakkutleie/-levering, samt et lite verkstedsområde dersom sykkelen har blitt litt sliten i løpet av turen.

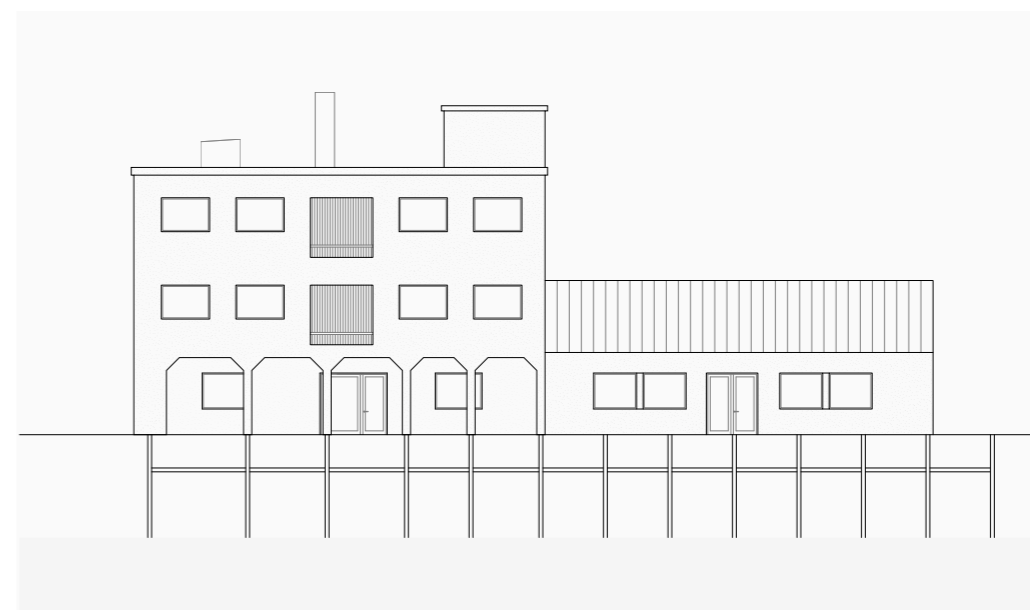
Hallen åpner seg opp mot en lun plass i vest, hvor man kan sitte ute i solen og observere det som skjer i Vågen.

I andre etasje foreslår vi en varmestue og enkel servering, hvor man kan slå seg ned etter turen og prate med andre besøkende og fastboende. Det blir en møteplass for alle i Nyksund, og ekstra god å ha på kalde og forblåste vinterdager.

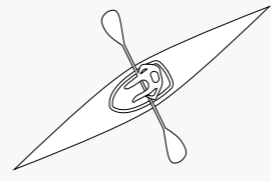
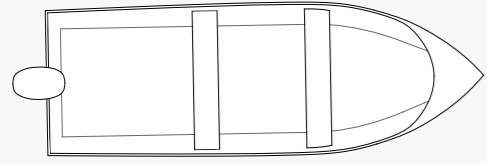
I tredje etasje foreslår vi et skikkelig museumsområde med gjenstander og bilder på veggen og rom for fomidling. Da fiske hadde sin storhetstid i Nyksund ble det utviklet mye pionerarbeid innenfor næringen, blant annet juksamaskinen. Det ligger mange lag med historie i stedet og bygningen som er verdt å formidle på en skikkelig måte og som er åpen for alle - besøkende og de fastboende.

Eksisterende fasade. De tre etasjene til venstre var selve fryseriet fra 1945, den avlange delen til høyre er filethallen som kom i 1967

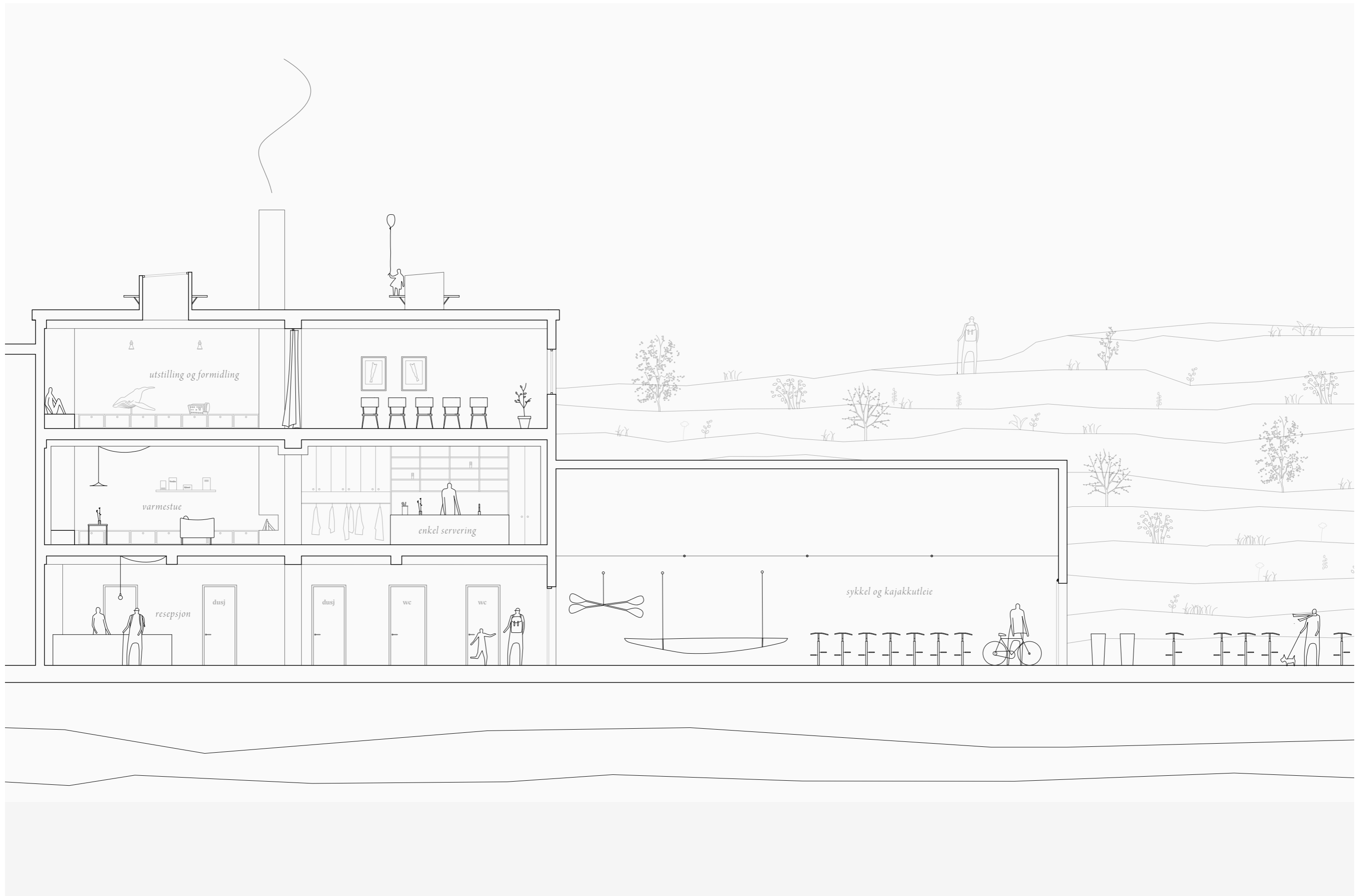
Ny fasade

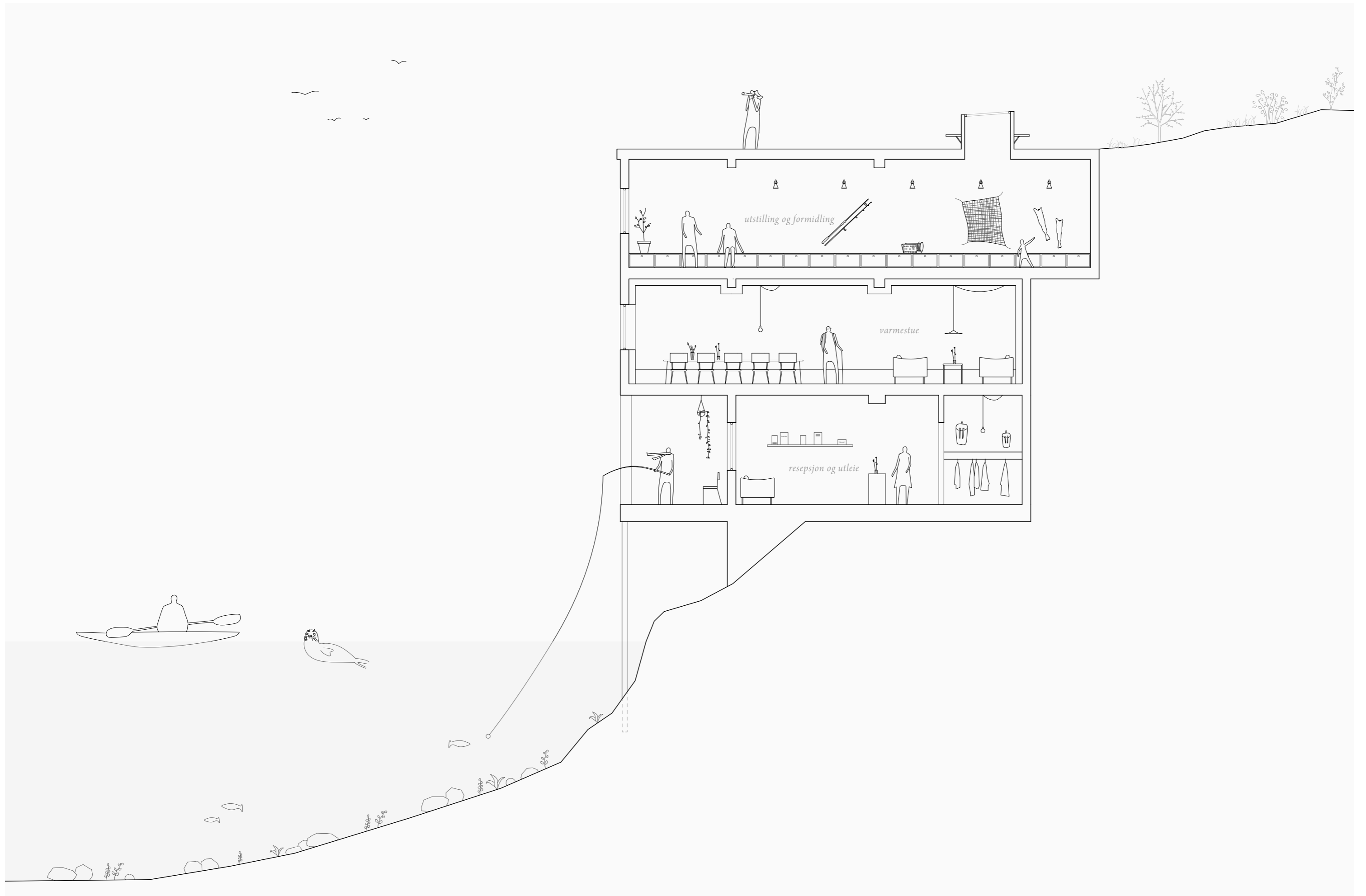
B

0m 5m 10m

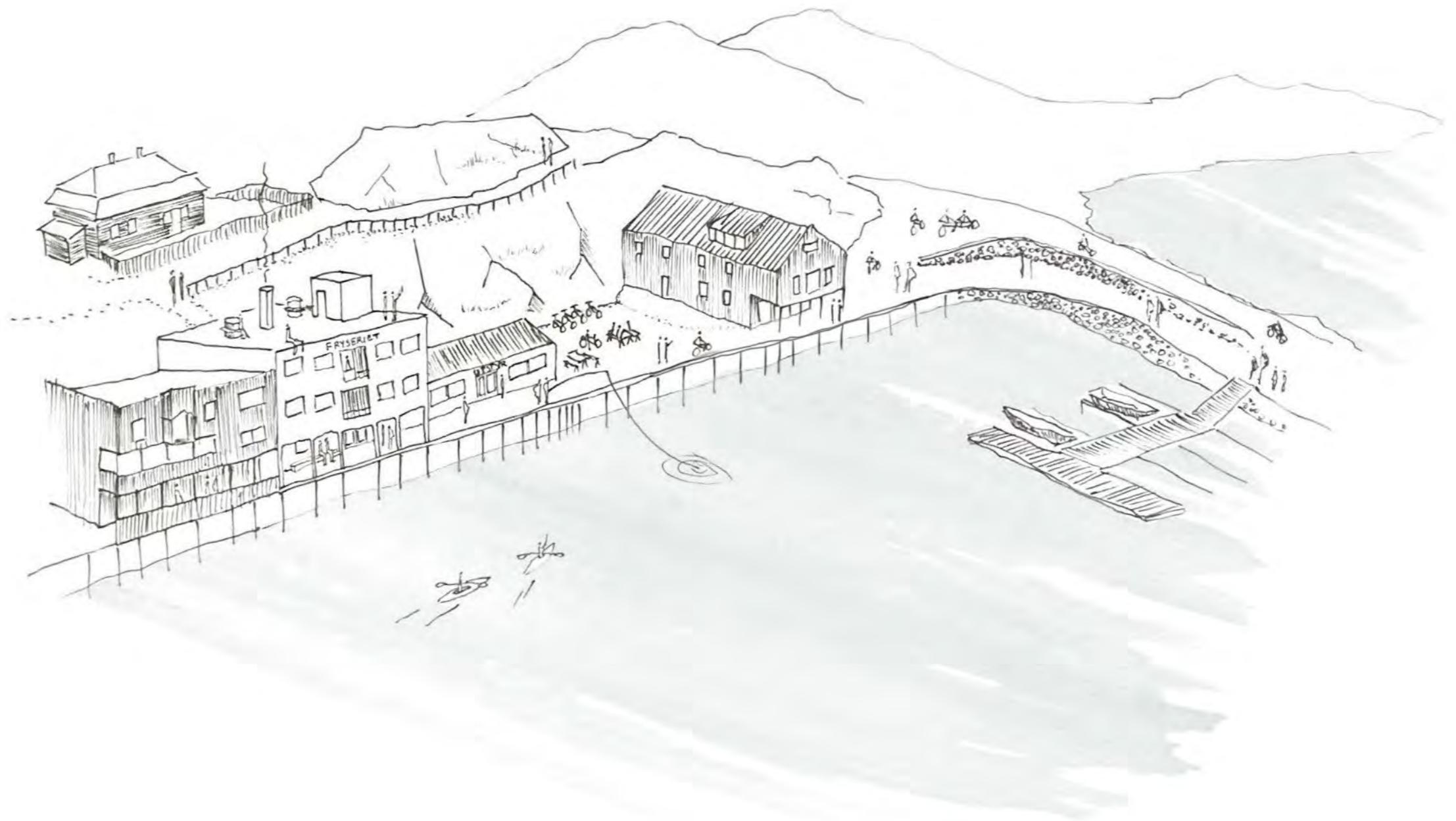
0m | | | | 5m | 10m

0m 5m 10m

Til høyre vises varmestuen, med kryssfinerkledde vegger i kontrast til betonggulvet.

Du har kommet ved veis ende.

Vi håper vi har formidlet en spennende, utfordrende og troverdig reise i nord-norsk kystlandskap, og at du har blitt inspirert til å reise saktere på din neste tur, med et oppmerksomt blikk på dine omgivelser.

Takk for turen!

